

МАРКДИ КТИБТУ УЖУВЛАН ХАБАР

Гьаму Ужувлан хабар, «Марци вакиларин ляхнар» кІуру китабдиан ачухъ шулайиганси, саб вахтна Павелихъди гъаши Маркди Гирами Рюгънан кюмекниинди гъибикІуб ву. Му Хабар Маркди, чавна Павел Римдиъ айиган, Исайихъ хъугъну имбу жара халкъариз кІури, 60-ни – 65-ни йисари гъибикІуб вуди гъисаб апІура. Му Хабарнаъ кІулин фикир, Иса Месигъ Аллагъдин Бай вуди, Дугъан гъурдаъ гъарсаб уъзрин, табиаътдиин, аьжалиин гъюкум айиб улупна. Аллагъдин шагъидвалиинди Исайи Чаз айи гъюкум гъич саб вахтнара Чан хайирназ ишетмиш гъапІундар – Дугъу Чан вари къувват инсан гунагъвалин гъялкъяйиан азад апІуз харж гъапІну. Автори Исайин гьаму жилариин гъабхъи уьмрин аьхиримжи йигъарикан, Дугъан аьзабарикан, аьжалнакан ва Думу чІиви хъуваликан ктибтура. Гьаму Ужувлан хабарну Иса аьжалиин гъалиб хъуваликан лап ачухъди шагъидвал апІура.

Штуан апІру Ягъ'яйи
халкъ Месигъ гъювалихъна гъязур апІуб

- 1** ¹Аллагъдин Балкан, Иса Месигъдикан вуйи Ужувлан хабар гьамци ккебгъра. ²Ишая пайгъамбрин китабдиъ дибикІна: «Магъа, Яв улихъди Узу Йиз дюн'яйиз кас гъаъраза. Дугъу Увуз рякъ гъязур апІиди.
- ³ ИчІи чолиъ дих апІабгура, „Агъайиз рякъ ккабалгай.

Дугъаз рьякъяр-жилгъйир дишдар апІнайнай!“»

⁴ ИчІи чюлиъ, адмийир штуан апІури, гъар касди чан тахсар гардандиъ дисбан, инсанар штуан апІбан ва гъамци чпин гунгъарилан хил алдабгъбан бадали, аьгъювалар рагъури, Ягъ’я ачмиш шулу.

⁵ Дугъахъна вари Ягъудия жиларилан ва Ерусалимдиан халкъар гъюйи, чпин гунгъариин швумал духъну, дурари чпин гунгъар гардандиъ дисуйи, ва дугъу дурар Ярдан нириъ штуан апІуйи.

⁶ Ягъ’яйиин девейин хъайин палат алийи ва юкъвнаан гъидкъин яркъу чІул идибтІнайнай. Дугъу елгнагарна чІурдин йиччв ипІуйи. ⁷ Дугъу адмийириз кІуйи: «Йиз къяляхъди узутІан Къудратлур гъюра. Узу, ис алахъну, Дугъан шаламарин гъахмийир гъядарчюзкъан лайикъ дарза. ⁸ Узу учву штуан гъапІунзачву, хъа Дугъу учву Гирами Рюгънахъди цІийи алаидичву».

Иса штуан хъуб

⁹ Гъадму йигъари Галилей уълкейин Назарет шагъриан Иса гъюру, Ягъ’яйи Думу Ярдан нириъ штуан апІуру. ¹⁰ Иса штуан удучІурайиган, аьршар гъатІарццну, Дугъаз Чаина Гирами Рюгъ луфси ис шули рьякъюру, ¹¹ зав’ан дих шулу: «Уву Йиз масан Бай вува, Узу Ув’ин гизаф рази вуза!»

Иса ахтармиш апІуб

¹² Ва гъадму сьаьт Рюгъну Исайиз ичІи чюлиз гъягъюз амур апІуру. ¹³ Иблисди ахтармиш апІури, Исайи ягъчІувур йигъ ичІи чюлиъ гъапІру. Думу чІурдин гъяйванатарин арайиъ яшамиш шулу, ва малайикар Исайин гъайгъушнаъ дийигъуру.

Исайи ученикар ктагъуб

¹⁴ Ягъ’я дустагъдиъ итбахъан, Ужувлан хабар рабгъури, Иса Галилей уълкейиз гъягъюру.

¹⁵ Дугъу кІуйи: «Вахт улубкъна. Аллагъдин Паччагълугъ багахъ дубхъна! Ичв гунгъар гардандиъ дидисну, уьмур дигиш апІнайнай, Ужувлан хабарнахъ хъугъай!»

¹⁶ Иса Галилей гъюлхъантина гъягъюрайиган, Дугъаз гъюликк чулар ккирчрайи Симон ва дугъан чве Андрей рьякъюру. Дурар балугъчйир вуйи.

¹⁷ Исайи дуариз кІуру:

— Узухъди гъчай ва Узу учвкан инсанарин юкІвар дисру балугъчйир ктаурза.

¹⁸ Дуарар, гъадмусяаѣт чпин чулар дирчну, Гъадгъахъди гъягъюру.

¹⁹ СаѣИб тина гъушган, Дугъаз Зеведейин бай Якъубна дугъан чве Югъан рякъюру. Дуарари люткейиѣ чулар рас апІурайи. ²⁰ Дугъу дуариз дих апІуру, ва дуарар, чпин адаш Зеведей ва дугъан балугъчйир люткейиѣ гъитну, Гъадгъахъди гъягъюру.

Жин кайир сагъ апІуб

²¹ Дуарари Кафернагъум шагъриз рякъ бисуру. Султ йигъан Иса жугъдарин мистаз гъюру ва душваѣ Дугъу адмийириз аѣгъювалар улупуру. ²² Дуарар Дугъан улупбариин мюгътал духънайи, фиѣики Исайи къанунчийириси ваѣ, хъа гъюкум хлиѣ айириси улупуйи.

²³ Саѣпну мистаз жин кайи адми гъюру, дугъу чІигъар апІуру:

²⁴ — Учкан фу ккундувуз, Назаретдиан вуйи Иса? Уччу пуч апІуз дуфнана? Узуз Уву аѣгъязуз — Аллагъдин гъаънайи Ги-рамир!

²⁵ Исайи жиндиз буйругъ тувру:

— ХъючІюбкъ ва дугъ'ан удубчІв!

²⁶ Гъадмуган жин, думу дутІурччвну, чІветІ дапІну, дугъ'ан удубчІвуру. ²⁷ Вари русаѣ шулу, сари-сарихъан гъерхуз хъюгъру:

«Мурар гъапІру ѣИйи аѣгъювалар ву? Мугъу жинаризра кмиди амур апІураки, хъа дуарар Мугъаз мютІюгъ шулира а». ²⁸ Мугъкан аваза вари Галилей уълке вуйибси рабгъюру.

Исайи гизаф адмийир сагъ апІуб

²⁹ Мист'ан удучІвган, Иса Якъубна Югъан хъади Симондинна Андрейин хулаз гъягъюру. ³⁰ Симондин сижарбаб ѣІа алди дахънайи. Дугъкан Исайиз кІуру. ³¹ Иса багахъна дуфну, хил дибисну, дугъаз гъудужвуз кюмек апІуру. ЦІа дишла улдубчІвуру, ва дишагъли хяларин гъайгъушнаѣ учІвру.

³² Хябяхъдихъна ригъ алабхъиган, Исайихъна вари иѣцрудар ва жинар кайидар хуру. ³³ УрчІарихъна вари шагъур уч дубхънайи. ³⁴ Жюрбежюр узърари ккагънайи гизафдар сагъ гъапІнийи ва гизафдариан жинар утІурккнийи. Исайи жинариз

Учв ашкар апЉуб гьадагъа гъапЉнийи, фицики дурариз, Думу фуж вуш, аьгъяйи.

³⁵Сигьринган, гьеле мучЉди имиди, Думу хул'ан удучЉвну, архаин йишвахъна гъягъюру ва гьадушвахъ ккарагуру. ³⁶Симонна Дугъахъди хъайидар Думу агуз гъягъюру ³⁷ва, гъидихъган, Дугъаз кЉру:

– Варидари Уву агура.

³⁸– Гъачай багахъ хъайи шагърариз гъягъюрхъа, Узхъан душваригъра аьгъювалар улупуз шлуси. Узу гъаддиз дуфнайир вуза, – кЉру Исайи дурариз.

³⁹Гъамци Думу вари Галилей вуйибси, мистариъ аьгъювалар улупури ва жинар утЉрккури, лицуру.

Хамран аьзар кайир сагъ апЉуб

⁴⁰Хамран аьзар кайир Исайихъна дуфну, къамкъарихъди Дугъан улихъ дусну, кюмек ккун апЉури, ккарагуз хъюгъру:

– Эгер Увуз ккун гъабшиш, узу марщ апЉуз шулвухъан.

⁴¹Дугъан язухъ гъабхъи Исайи хил гъачЉабккнуну, дугъак кубкЉнуну, кЉру:

– Ккундузуз, марщ йихъ!

⁴²Хамран аьзар гъадму сьаьт дугълан улдубчЉвуру ва марщ шулу. ⁴³⁻⁴⁴Исайи, ижмиди гъамци дупну, думу гъаьру:

– Лиг гъа, мидкан гъич саризра макЉан, хъа маллайихъна душну, жвув улуп, халкъдиз уву марщ хъпан шагъидвал вуди, Муса пайгъамбри дупнайиганси, гъурбан апЉуз ужуб гъайибх.

⁴⁵Хъа дугъу, душну, гьеле чаз макЉан гъапнушра, варишваригъ чаин улубкъуб ктибтуру, гъаддиз Исайихъан сарун ашкарди шагъриз гъюз шули гъабхъундаи, Думу адмийир адрушваригъ гъузу-йи. Гъадушваризра кмиди Дугъахъна варишвариан гъюйи.

Паралич кайир сагъ апЉуб

2 ¹Сакъюдар йигъарилан Иса Кафернагъумдиз къяляхъ гъюру. Думу хулаъ а, кЉури, хабар абхъру. ²Дина гъадмукъан халкъ уч шулуки, гьеле урчЉарихъкъан йишв бихъури гъабхъундар. Дугъу дурариз аьгъювалар улупуйи.

³Саб къадар адмийир Дугъахъна гъюру, дурарикан юкъури паралич кайир хурайи. ⁴Аммаки дурарихъан халкъдигъянмина

Исайихъна рукъуз шуладайи. Гъадмуган дурари хулан гъваъ алдабгъну, паралич кайир дахънайи ахин Думу хъайи йишвахъинди ибхру.

⁵ Дурарин хъугъвал гъябкъю Исайи ищкурайириз кІуру:

– Йиз бай, яв гунгъарилан хил алдабгъураза!

⁶ Мушваъ сакъюдар къанунчйир деънайи. Дурари чиб-чпикди фикир гъаІу:

⁷ – Му Касди гъаз мици кІура? Думу Аллагъдиз къаршуди улхура! Сар Аллагъдилан гъайри сарун шлихъан гунгъарилан хил алдабгъуз шул?

⁸ Хъа Исайи, Чан Рюгънахъди дишла дурарин кІван фикрар агъю дапІну, кІуру:

– Гъаз дицдар фикрар ичв юкІвариъ тІаърачва? ⁹ Паралич кайириз фу пуб рягъятди ву: «Яв гунгъарилан хил алдабгъураза», даршиш: «Гъудужв, яв ахин гъадабгъ ва гъарах?» ¹⁰ Инсаниятдин Бализ жилиин гунгъарилан хил алдабгъуз гъюкум айиб учвуз агъю хъпан бадали, магъа лигай – пну, Дугъу паралич кайириз:

¹¹ – Гъудужв кІуразавуз, гъадабгъну яв ахин, яв хулаз гъарах, – кІуру.

¹² Думу дишла гъудужвuru ва, гъадабгъну чан ахин, варидарин улхъантина гъудучІвну гъягъюру. Халкъди, гучІбаан зегъле дубшну, Аллагъдин тярифар апІури, гъамци кІуру:

– Учуз гъич зат мидиз ухшар аьламат гъябкъюб дарчуз!

¹³ Иса хъана гъюлихъна удучІвuru, вари халкъ Дугъахъна гъюру, ва Дугъу дурариз агъювалар улупуру.

¹⁴ Саб йишвхъантина гъягъюрайиган, Дугъаз налукар уч апІрушв'ин деънайи Алфейин бай Левий кІуру кас рякъюру ва дугъаз кІуру:

– Узухъди гъач!

Думу, гъудужвну, Исайихъди гъягъюру.

¹⁵ Саб ражари Исайи Левийин хулаъ лисун апІурайи. Исайихъдина Чан ученикарихъди налукар уч апІрудари ва хъана гизаф гунагъкрари уъл ипІурайи, дурар гъаци Исайихъди хъахънайидар гизаф вуйи. ¹⁶ Фарисйирикани вуйи къанунчйири, Думу гунагъкрарихъди ва налукар уч апІрударихъди уъл ипІури дяркъну, Дугъан ученикариз кІуру:

– Мугъу налукар уч апІрударихъдина гунагъкрарихъди гъаз уъл ипІура?

¹⁷ Му гъеобхъган, Исайи кІуру:

– Духтир сагъидариз ваъ, хъа абзарлуйириз лазим ву. Узу марци касар дюз рякъюз хуз дуфнайир дарза, хъа гунагъкпар.

Ушвар дисбакан гъюжат

¹⁸ Гъадму вахтна Ягъ'яйинна фарисйирин ученикари ушвар дисурайи. Сакъюдар адмийири Исайихъна дуфну, гьерхру:

– Ягъ'яйин ученикарина фарисйири ушвар дисури шулу, хъа Яв ученикари гъаз ушвар дисурадар?

¹⁹ Исайи дурариз кІуру:

– Сумчрин хялари, швушв хурайир чпихъди хъимбукъан гагъди, ушвар дисдар! ²⁰ Хъа дурарихъан швушв хурайир гужназ гъадагъру вахт гъибди, хъа гъадму йигъан дурари ушвар дисиди. ²¹ Гъич сарира йирси палатдик цІийи парчайикан кадабтІну цІил ктривур, даршиш цІилну, палатдиз зигури, урхъ хъана абхю апІиди. ²² Гъич сарира таза чяхир йирси иржарий удрубзур, даршиш таза чяхри иржар гъутІурчвиди, чяхирра удубзиди, иржар пуч хъиди. Таза чяхир цІийи иржарий убзру.

Султ йигъкан

²³ Султ йигъан Исайиз дяхин дубзнайи хутІлариантина гъагъюб алабхъуру. Гъадмуган Дугъан ученикари дяхнин кІулар улдутІуз хъюгъру.

²⁴ Гъаци гъабкъю фарисйири Исайиз кІуру:

– Лиг, гъаз мурари султ йигъан Къанунди гъадагъа дапІнайи ляхин апІура? ²⁵ Дугъу дурариз жаваб туву:

– Мегер учву, Давудри, чаз ва чахъди хъайидариз гаш гъабшиган, гъапІнуш Гирами китабарин гъурхундаринчва? ²⁶ Авиафар кІуру абхю маллайин девриъ думу Аллагъдин хулаъ учІвну, маллийрилан гъайри шликІа итІуз ихтияр адру, Аллагъдиз бахш дапІнайи уълер гъадагъну итІбакан ва чахъ хъайидаризра тувбакан абгъдаринчвуз?

²⁷ Исайи давам апІуру:

– Султ йигъ адмийиз дапІнайиб ву, хъа султ йигъаз адми – ваъ. ²⁸ Гъаци вуйиган, Инсаниятдин Бай султ йигъ'инра Агъа ву.

*Гъебцизу хил хъайир
сагъ апІуб*

3 ¹Иса хъа ражарира мистаз гъюру. Душваъ хил деебцнайи сар кас айи. ²Сакъюдар адмийири, чпиз рябкъюри сар фужкІа гъаму султ йигъан сагъ апІидакІан, кІури, ва гъаддилантина тахсир кипуз, Исайихъ ул хъипнайи. ³Дугъу хил дебцнайи кас-диз кІуру:

– Варидарин улихъ дийигъ.

⁴Хъа Исайи гъатмундариз кІуру:

– Султ йигъан гъапІну ккунду: уж'вал ясана писвал? Уъмур уьхну ккундин, дарш пуч дапІну?

Хъа дурар ккебехъну гъузнийи. ⁵Исайи хъял кади ул дурарилан илбицуру ва, дурарин инсафсуз юкІвар вуйивалин хажалат зигури, гъадму адмийиз кІуру:

– Яв хил гъачІабкк.

Дугъу хил гъачІабккуру, ва му хилра гъатмунубси сагъ шулу.

⁶Хъа фарисйири, удучІвну, гъадму саят Гъироддин терефкра-рихъди, Иса фици пуч апІуруш, йикърар йитІуру.

Ученикар Исайилан илтІишуб

⁷Иса Чан ученикара хъади гъюлихъна гъюру. Дугъахъди гизаф къадар халкъар Галилей ва Ягъудия уьлкйириан хъайи.

⁸Дугъу гъапІкъандарикан деебхъну Ерусалимдиан, Идумея уьлкейиан, Ярдан нирин гъатмуну патариан, Тир ва Сидон шагъ-раринишвариан гъатар-гъатарди адмийир Дугъахъна ахмиш шуйи. ⁹Гизаф халкъ уч духънайивализ дилигну, дурарикк Учв ккадрахъбан бадали, Дугъу Чан ученикариз лютке гъязурди гъитуб табшурмиш апІуру.

¹⁰Дугъу гизафдар сагъ гъапІнийи, гъаддиз иццурайидар Гъадгъак кучузкъан шулуш кІури, Исайилан илтІишуйи. ¹¹Гъар ражари жинариз Думу рякърубкъан, дурар Дугъан улихъ машнахъди икрамназ дахъуйи ва гъамци кІури чІигъар апІуйи: «Уву Аллагъдин Бай вува!» ¹²Хъа Дугъу ижмишнаан дурариз, Учв фуж вуш, ашкар апІуб гъадагъа апІуйи.

ЙицИикьюр вакил ктагъуб

¹³ Иса, Чав дих дапІну ктагъдарра, хъади дагъдиина улдучІвур-ру. ¹⁴ Дурар йицИикьюр кас вуйи, Дугъу дурариз Чан вакилар кІуйи. Дурар Дугъахъди гъаммишан духъну ккундийи. Дугъу дурар Ужувлан хабар рабгъуз гъади, ¹⁵ ва дурариз жинар утІур-ккуз шлу гъюкум тувди. ¹⁶ Магъа Дугъу ктагъу йицИикьюр: Симон (Дугъу мугъаз Петр кІуру ччвур тувнийи), ¹⁷ Зеведейин бай Якъуб ва Якъубдин чве Югъан (Дугъу мурариз «Воанергес», яна «Къюркълин цІин баяр» кІуру ччвур тувнийи), ¹⁸ Андрей, Филип, Варфоломей, Матта, Фома, Алфейин бай Якъуб, Фадей, Кананит кІуру лакІам хъайи Шимон, ¹⁹ ва хъасин Иса масу туву Искариот кІуру лакІам хъайи Ягъуда.

Жугъдарин ахъюдари, Исайик жин ка, пуб

²⁰ Мурар хулаз хътакуру. Хъана халкъ уч шулу, Исана Чан ученикар ушв гъibtузкъан хъуркънадайи. ²¹ Дугъан багахълуйириз мидкан гъебхъган, дурар дуфну, Иса гужназ мушв'ан хъади гъагъюз ккун шулу, фицики дурари, Думу абдал духъна, кІуйи.

²² Ерусалимдиан гъафи къанунчйири кІуйи:

– Мугъаъ Велзевул убчІвна! Мугъу жинар дурарин ахъюри-хъан вуйи къувватниинди ктаура.

²³ Гъадмуган Исайи дурариз Чахънаси дих дапІну, тахалусарининди кІуру:

– ШейтІнихъан шейтІан фици утІубккуз шулу? ²⁴ Эгер пачагълугъдин айтІ дявйир аш, дициб паччагълугъ сагъди гъубзидар. ²⁵ Эгер хизандин айтІ дявйир аш, дициб хизан сагъди гъубзидар. ²⁶ Эгер шейтІан учв чаина гъедебгнуш, диди чав чахъди дяви гъубхнуш, дидхъан чан-учвди гъубзуз хъибдар – дидин ахир хъибди. ²⁷ Сарихъанра, гуж кайирин хулаз дуфну, душв тІараш апІуз хъибдар – эгер эйси йитІну адарш; гъийитІган, хал тІараш апІуз шул. ²⁸ Гъякъ кІуразагъуз: адмийири Аллагъдиз фициб къаршу гаф гъапишра, варибдилан хил алдабгъиди, ²⁹ хъа Гирами Рюгъназ къаршу гаф гъапирилан гъич зат, саб вахтнара хил алдабгъидар, дугъан гунагъ гъаммишандиз гъубзди!

³⁰ Адмийири: «Мугъаъ жин убчІвна» кІурайиган, Исайи гъаци гъапнийи.

Исайин хизан – чан ученикар

³¹Хъасин Дугъан дадана чвйир гъюру; чIатинди дугъужвнами-ди, дурари Дугъаз гъач пуз гъаъру. ³²Дугълан халкъ илтIибшна-йи, ва Дугъаз гъапнийи:

– ЧIат, кючейий Яв дада, чвйир ва чйир дугъужвна, Уву гьерхра.

³³Исайи дурариз жаваб туву:

– Йиз дадана чвйир фузар ву? – ³⁴Чалан илтIишнаидарилан ул илбищну, Дугъу кIуру:

– Магъа Йиз дада ва чвйир! ³⁵Аллагъдин гаф тамам апIрур Йиз чвера, чира, дадара вуйиз.

Тум убзруикан тахалус

4 ¹Исайи хъана гъюлихъ абгъювалар улупурайи. Дугълан гъад-мукъан халкъ илтIибшнайки, Думу люткейий эуз мажбур шулу, ва лютке гъюл'инаси цIиб хъапIру, хъа халкъ гъюлихъ гъузру. ²Исайи дурариз тахалусариинди гизафдарикан абгъюва-лар тувуйи, ва Чан улупбариъ кIуйи:

³– Хъебехъай: нежбер тум убзуз удучIуру. ⁴Убзурайиган, гъа-цIар ударр рякъюхъ дахъру – дураар, жакъвар дуфну, удуру. ⁵Са-къюдар ударр гъван ккайи, руг цIибтIан алдру йишв'ин дахъру, ва дураар ухди ктучIуру, гъаз гъапиш ругдин гъат чIиллиб вуйи. ⁶Ригъ гъапIган, дураар чурхуру ва, ччивар зяифди хъпаз лигну, ерццуру. ⁷ГъацIар ударр азарин тумрягъ гъяхъру, ахю гъахъи азари дураар ккаъру, ва дяхни кIул апIдар. ⁸Хъа жара ударр ава-дан ругдик кахъру, ктучIуру, ахю шулу ва сумчIур, йирхъцIур ва варж ражари артухъ бегьер тувру.

⁹Хъасин Исайи гъапи:

– Шлин ибариз ебхъураш, гъит ебхъри!

Исайи тахалусдин мяна ачухъ апIуб

¹⁰Чпи ялгъузди гъузиган, йицIикъюрид ученикарина Иса-йихъди хъайидари Дугъхъан, гъаз гъамци, тахалусариинди кIу-раш, гьерхру.

¹¹– Учвуз Аллагъдин Паччагълугъдин сир абгъю хъуб тувна-чвуз, – кIуру дурариз Исайи, – хъа абгъдудариз тахалусариинди

кІура. ¹²Фицики дураар лигури шулу, хъа рябкъюрдар, хъпехъури шулу, хъа гъавриъ ахъурдар. Жараси вуйиш, дурарихъан Аллагъ-дихъинди илтІикІуз шуйи ва дурарилан хил алдабгъидийи.

*Тум убзрурикан вуйи
тахалус ктибтуб*

¹³Хъа Дугъу дурариз кІуру:

– Мегер учву гъаму тахалусдин гъавриъ ахъундарнучва? Хъа учву жара тахалусарин фици гъавриъ ахъдичва? ¹⁴Убзрури Аллагъдин гаф убзуру. ¹⁵ГъацІар адмийир рякъюхъинди дахъу удра-риз барабар ву. Дурариз Аллагъдин гаф ебхъуру, ва гъадму сѣаѣт, иблис дуфну, дурадин кІваъ гъубзу гаф гъитІибкІуру. ¹⁶ГъацІар адмийир гъван ккайи йишв’ина ахъу удрариз барабар ву. Ду-рари, гаф гъеѣбхъубси, дишла шадди къабул апІуру. ¹⁷Хъа дура-рикк ччив ккадар, гъаддиз дураар цІиб вахтназтІан вуйидар дар. Аллагъдин гафналантина чпихъ хъергруган, ясана саб хатІа-бала гъядябхъруган, дураар гъадму сѣаѣт гафнахъан гъудучІвуру. ¹⁸Гъа-цІар азаригъ гъяхъу удрариз барабар ву. Мурар гаф ебхъурдар ву, ¹⁹хъа гъар йигъандин гъайгъушнари, девлетнахъ хъергували ва жара тямгаъари Аллагъдин гаф кІваълан гъапІуз гъитру, ва диди бегъер хури шулдар. ²⁰Хъа гъацІар авадан ругдик кахъу уд-рариз барабар ву. Мурар гаф ебхъурдар ва думу къабул апІурдар ву, ва диди саспиган сумчІур ражари, саспиган йирхъцІур ража-ри, хъа саспиган варж ражари артухъ бегъер хури шулу.

*Учвуз айиб
ишлетмиш апІури гъузай*

²¹Исайи хъана дурариз кІуру:

– Чирагъ хулаз, дид’ин гъаб иливуз, ясана краватдикк ккивуз, хруб вуйин? Ваъ, думу чан йишв’ин дивру! ²²ЧІатинди удудубчІвди гъубзру фукІа жиниб адар ва фукІара гъитІибкІнаийиб адар. ²³Шлик ибар каш, гъит ебхъри!

²⁴Хъа Дугъу гъамцира кІуру:

– Учвуз ебхъурайибдиз фикир тувай. Фициб уълчмейинди учву ебцураш, гъацибдиинди учвузра ебциди ва артухъдира кади иливиди. ²⁵Шлиз аш, дугъаз хъана тувди, хъа шлиз адарш, айиб-ра тадабгъиди.

Хъубкъру удрикан тахалус

²⁶ Дугъу кІуру:

— Аллагъдин Паччагълугъ, думу фициб ву? Думу адмийи ругдиз тум гатІабхъувалсиб ву. ²⁷ Йишвну адми ахуру, йигъ шулади гъудужвuru, хъа тум гъадму вахтна ктубчІвuru ва ахъю шулу — хъа думу фици ахъю шулаш, адмийизра аьгъдар. ²⁸ Ругди чав-чалан бегъер хуру: сифте чар ктубчІвuru, хъа кІул апІуру, хъасин кІул удрарихъди абцІру. ²⁹ Удар хъубкъиган, адми дишла дагърихъан хъчІихуру, гъаз гъапиш иган хъубкъна.

Диликан тахалус

³⁰ Исайи хъана кІуру:

— Аллагъдин Паччагълугъ фтихъ тевуз шул? Ясана фициб тахалусдиинди дидкан пуз шул? ³¹ Думу дюн'яйиин варитІан бицІи дилихъ тевуз шул. ³² Хъа думу кивган, ктубчІвuru ва бистниъ айидарик варитІан ахъю шулу. Дид'ин гъацисдар ахъю кюлер илиршуруки, дурарин сирнарикк жакъварихъанра кмиди дусуз шулу.

³³ Гъамцдар гизаф тахалусариинди Дугъу дурарихъан аннамиш апІуз шлукъан аьгъювалар улупуйи. ³⁴ Тахалусариинди дарди Дугъу фукІара кІурдайи, хъа Учв Чан ученикарихъди гъузиган, дурариз вари ктибтуйи.

Исайи тІурфан дебккуб

³⁵ Гъадму йигъан хябяхъган, Дугъу дурариз кІуру:

— Гъачай, гъюлин тмуну гъирагъдихъинди сирнав апІухъа.

³⁶ Дурар, халкъ гъитну, Исайихъди люткейиъ эъру. Дурарихъди жара люткйирра хъайи. ³⁷ Гужал микІ утІубччвuru ва лепйир люткейикан йивури, думу шту абцІрайи. ³⁸ Иса люткейин къялхъан йишваъ, кІуликк гутара ккивну даахнайи. Люткейиъ айидари Думу хъиргру ва кІуру:

— Мялим! Ухъу ккахърайиваликан Увуз вижна ктарнуз дарш?!

³⁹ Гъадмуган Думу гъудужвну, микІлаз сикин хъуз амур апІуру ва штуз кІуру:

— Сикин йибхъ! Мирибшван!

⁴⁰ МикІ сикин шулу, ва архаинвал абхъру.

– Гъз гъамкъан гучІбяхяр вучва? – кІуру дурариз Исайи. – СацІибкъан хъугъвал адаринчвуз дарш?

⁴¹Дурарик лап яман гучІ кабхъру, ва чиб-чпикна кІуру:

– Му фуж ву, эгер микІра, гьюлра Мугъахъ хъпехъураш?

Жинар кайир сагъ апІуб

С¹Дурари гьюлин тмуну гьирагъдихъна Герасин юрдназ сир-нав апІуру. ²Иса люткейиан удучІвубси, Дугъан гъаншариз-ди накъваригъ яшамиш шулайи жинар кайи адми утІурччвуру. ³Думу сарихъанра дирккуз шуладайи – гъеле зунжрариинди-къан. ⁴Дугъан хилар-ликар зунжрарихъди швнуб-сабан гъийитІ-нийи, аммаки дугъу зунжрар ва гьялкъйир къатІар апІуйи – гъич сарихъанра думу дерккуз шулдайи. ⁵Зат сикин дарди йигъ-йишв накъварин хъарар-дюрхъяригъ ва гъярар-тепйиригъ дугъу чІи-гъар апІуйи ва учв гъванарикан йивуйи.

⁶Ярхлаан Иса гъяркъюбси, думу Дугъахъна жаргъну дүфну, икрам апІури, къамкъариинди дахъру ⁷ва ахъю дихниинди кІуру:

– Яв узухъди фу вуяв, ВаритІанзаанур, Аллагъдин Бай Иса? Аллагъисан, Увуз миннат вуйиз: йиз зегъле мабхан! ⁸Исайи: «УдубчІв гъаму адмийиан, чиркин рюгъ!» – гъапиган, диди гъаци гъапнийи. ⁹Хъа Исайи дугъхъан гьерхру:

– Ччвур фуж вуяв?

– Йиз ччвур къушум вуйиз, гъаз гъапиш учу гизаф жинар вуча, – жаваб туву дугъу. ¹⁰Жинар, му юрдариян чпи муутІур-ккан кІури, Исайиз миннат апІуз хъюгъру.

¹¹Хъа душвахъ таблик силарин ахъю лиж дарабгънайи.

¹²– Учхъан силариъ учІвубз шлуси, учу гъадраризди гъягъюз гъит, – кІури, жинари Исайикан тІалаб апІуру.

¹³Дугъу ихтияр тувру. Ва адмийиан удучІву чиркин рюгъяр силариъ учІвру. Хъа силарин лиж гъарзарилансина гьюлизди убсру ва ккабхъру. Дурарин къадар къюд агъзурихъна вуйи.

¹⁴Силарин габнари, жаргъну душну, шагъриъ ва гьирагъариъ айи гьуларийъ, гъабхъибдикан ктибтуру. Агълар, фу гъабхънуш, лигуз гьюру. ¹⁵Дурар Исайихъна гьюру ва, фу лигурва: къу-шумкъан жинар кади гъашир, палтар алди, чан фикрихъ хъади деъна. Дурарик гучІ кабхъру. ¹⁶Му аламат гъябкъдари дурариз,

жинар кайирикан ва силарикан фу гъабхънуш, ктибтнийи.
¹⁷ Гъадмуган Исайикан дурари, чпин юрдариан удучІвну гъягъюб, ккун апІуру.

¹⁸ Иса люткеийъ эърайиган, чакан жинар ктІурккури учвра гъадагъуб ккун апІуру.

¹⁹ Хъа Дугъу ихтияр тувундайи.

– Хулаз гъарах явдарихъна. Аллагъди фици яв язухъ гъизигнуш ва Дугъу увуз гъапІубдикан дурариз кидибт, – кІуру Исайи.

²⁰ Думу гъягъюру ва ЙицІубшагърин юрднан агълариз Исайи чакан гъапІнуш, ктибтуру – вари аълаMAT гъахънийи.

***Ягъирин риш чІиви
ва ицџур сагъ апІуб***

²¹ Исайи хъана гъамуну гъирагъдихъна сирнав гъапІиган, Дугълан ахъючІвеъ адмийир илтІишнийи. Иса гъирагъдихъ гъузнайи.

²² Дугъахъна жугъдарин мистан ахъюр, Ягъир кІурур, гъюру. Иса гъяркъюбси, думу Дугъан ликарикк икрамназ дахъру ²³ ва, Дугъкан миннат апІури, кІуру:

– Йиз риш йикІура. Миннат вуйиз, дуфну дугъ’ин хилар илив, думу сагъ хъиди, чІивиди гъузди.

²⁴ Иса дугъахъди гъягъюру. Дугъахъди гизаф халкъра гъябгъюрайи ва юкъуб тереф Думу къялаъ тІаънайи.

²⁵ Дураригъди сар дишагълира гъяйи. ЙицІикъюд йисандин арайиъ дугъан ифи хътабтІурадайи. ²⁶ Фукъан хъюгънийишра, гъич сар духтрихъанра думу сагъ апІуз гъабхъундайи. Дугъу чаз айи-адруб вари харж гъапІнушра, дугъаз кюмек гъабхъундайи, хъа гъял айибтІан пис гъабхънийи. ²⁷ Дугъаз Исайикан гъеабхъиган, думу гужназ адмийиригъ гъючІву ва, Исайин къялхъянди дуфну, Дугъан ккурттарик куркІу, ²⁸ фицики дугъу фикир дапІнайи: «Эгер узу Мугъан ккурттарик саб тикисикъан куркІиш, сагъ хъидизу». ²⁹ Гъадму сџаџт дугъан ифи хътабтІуру, ва дугъаз чан вари жан сагъ хъувал гъисс шулу. ³⁰ Исайиз дишла Чаан къувват удубчІуб агъю шулу ва, халкъдихъинди илтІикІну, гъерхру:

– Узук фуж куркІну?

³¹ – Рябкъюрадaрнуз, учІукъну, халкъди Уву фици хъуржраш, хъа Увук фуж куркІну кІури, гъерхрира ава! – кІуру Дугъаз

ученикари. ³² Хъа Дугъу ул алдатбиинди Чак куркІур агурайи. ³³ ГучІ дубхънайи ва гукІнишин кабхънайи дишагълийи, чав гъапІубдин гъавриъ ахъну, халкъдигъян гъюдучІвну, икрам апІури, Исайин ликарикк ккархъну, вари вуйибси ктибтуру. ³⁴ Дугъу дишагълийиз кІуру:

– Йиз риш, уву яв хъугъвали сагъ гъапІунву. Архаин духъну гъарах, ва сагъвалиъ хъидива.

³⁵ Исайи му гафар кІурамиди, мистан ахъюр вуйи Ягъирин хул’ан адмийир дуфну кІуру:

– Яв риш гъакІну. Мялим инжик мапІан!

³⁶ Хъа Исайи дурарин гафариз фикир тутрувди, мистан ахъюриз кІуру:

– ГучІ мапІан, анжагъ хъугъну гъуз!

³⁷ Дугъу Петризна, Якъубдизна, Якъубдин чве ЮгъандизтІан ктарди, сарун саризра Чахъди гъюз ихтияр тувундайи. ³⁸ Дурар мистан ахъюрин хулаъ учІвру. Исайиз, душваъ гъалабулугъ ади, яманди ишурайидар ва ишлар апІурайидар рякъюру.

³⁹ – Учву гъаз дерд зигурачва, – кІуру учІву Исайи. – Риш дукІнадар, хъа даахна.

⁴⁰ Дурар Дугъ’ин аълхъюз хъюгъру. Хъа Дугъу дурар вари адауру. Чахъди Чан ученикарна шуран адашна дада гъадагъну, риш дитнайи хулаъ учІвру. ⁴¹ Шуран хил дибисну, Дугъу дугъаз кІуру:

– Талифа, куми! (яна «Риш, увуз кІураза, гъудужв!»)

⁴² Риш дишла гъудужвuru ва гъягъюз хъюгъру. Дугъан йицІикъюд йискъан вуйи. Вари гъах гъахънийи. ⁴³ Исайи мидкан саризра дарпуб ижмишнаан ккун апІуру ва, шураз ипІруб тувай, кІуру.

Иса Чан гъахи шагъриз гъягъюб

6 ¹ Душв’ан удучІву Иса Чан гъахи шагъриз гъягъюру. Дугъахъди Чан ученикарра хъайи. ² Султ йигъан Исайи мистаъ агъювалар улупуз хъюгъру. Дугъахъ хъпехъурайи гизафдари, мюгътал духъну, кІуйи:

– Гъамгъан гъаму агъювалар наънан ву? Мугъаз мициб фегъум шли тувна? Гъамцдар аьлааматнан ляхнар Гъамгъан хиларинди фици шула?! ³ Му харатчи уста, Мар’ямдин Бай, Якъубдин,

Юсуфдин, Ягьудайин ва Симондин чве дарин? Мугъан чйир гьамшваъ, ихъ арайийъ, адаринхъа?

Гъаци вуйиган, дурариз Исайихъ хьугъуз ккунди адайи.

4— Гьюрмат адру пайгъамбар хьуб мумкин дар, — кІуру Исайи, — хъа чан багъри шагъриъ ва хулаъ, жвуван багахълуйиригъ ва хизандиъ пайгъамбриз гьюрмат ади шулдар.

5 Гъаддиз Дугъхъан душваъ, сакъюдар ищурайидариин хилар иливну сагъ гъапІдар ктарди, сану сабкъан аьламат улупуз гъабхъундайи. 6 Думу дурарин хътругърайивалиин мюгътал духънайи.

Хъасин Думу гьул'ан-гъулаз гъягъюри, адмийириз аьгъювалар туври шулу.

7 Исайи Чахъна йицІикъюрид вакилариз дих дапІну, дурариз чиркин рюгъяр утІурккуз шлу гьюкум тувну, кью-кьюриди аьгъювалар улупуз гъаъру. 8 Дугъу дурариз, чумакъ ктарди, фукІара гъададабгъуз амур апІуру: я уьл, я тавра, я пул — 9 анжагъ чпин ликариин али шаламартІан.

— Я гъич саб жара палатра магъадабгъанай, — кІуру Исайи дурариз. — 10 Учву фунуб гъулаъ къабул гъапІиш, гъадму йишвариан гъягъяйизкъан, гъадушваъ гъузай. 11 Хъа учву фунуб йишваъ-вушра къабул дарапІиш ва учвухъ хъпехъиш, душв'ан удучІвну гъягърудари, ичв ликарик кайи бишируг кадабхъай. Гъит му дурариз чпиин улубкърубдин улихъмиди дебккрайи лишан ибшири.

12 Дурар гъягъюру ва, адмийир чпин гунгъариин швумал хъпан бадали, дурариз аьгъювалар улупуру. 13 Дурари гизаф жинар утІурккуру ва, хифарин ччим ктатури, хайлин ищурайидар сагъ апІуру.

***Гъирод паччагъди,
Иса штуан апІру Ягъ'я ву кІури,
гъисаб апІуб***

14 Чан нубатнаъ Исайикан Гъирод паччагъдиз ебхъуру, гъаз гъапиш Дугъан аваза варишвариъ атІабгуру. ГъацІари: «ДукІнайи штуан апІру Ягъ'я чІиви гъахъну ва гъаддиз аьламатар улупура» — кІуйи. 15 Жарадари: «Думу Ил'яс ву» — кІуйи, хъа шубурпидари: «Думу кюгъне пайгъамбарикан сарсир ву» — кІури тасдикъ апІуйи. 16 Гъамци гъеебхъу Гъиродди: «Узу кІул алдабтІу Ягъ'я чІиви гъахъну» — гъапнийи.

Штуан апІру Ягъ'я йикІуваликан

¹⁷ Гъиродди чав буйругъ тувну, Ягъ'я дидисну, чан чве Филипдин хпир Иродиадаин кІуллаң дустагъдиъ итру. Хъасин Гъиродди Иродиада чаз шивди дитнийи. ¹⁸ Фицики Ягъ'яйи Гъироддиз: «Яв чвуччвун хпир увуз хай шулдар» – гъапнийи. ¹⁹ Гъамци гъапну кІури, Иродиадаи Ягъ'яйиин хъял иливнийи ва дугъаз думу йикІуз ккун гъабхънийи, амма шуладайи, ²⁰ гъаз гъапиш Ягъ'яйихъан Гъироддиз гучІуйи, фицики дугъаз думу гъякълу ва гирами кас вуйивал агъяйи ва, гъаддиз, думу уърхюрайи. Гъирод Ягъ'яйин агъювалар улупбахъ, саспиган дурарикан учв инжик шулушра, иштагъниинди хъпехъуйи.

²¹ Ужуб дюшюш ккабхъру: Гъироддин бабкан гъахи йигъ улубкъну ва гъаддиз гюре гешт хъапІуз ханар-беглар, юзбашйир ва Галилей уълкейин абхюдар уч апІуру. ²² Думу шадлугъназ ялхъвнар апІуз Иродиадаин ришра гъюру. Дугъан ялхъван Гъироддиз ва хялариз гизаф бегелмиш шулу ва паччагъди шураз кІуру:

– Узкан увуз фу ккундуш вари туварзавуз! – ²³ Хъа паччагъди ху апІуру. – Фу ккун гъапиш, вари тувурзавуз, гъеле йиз айи паччагълугъдин гъацІ пай вушра.

²⁴ Думу шуру душну дадайихъан гъерхру:

– Фу ккун апІуза?

– Штуан апІру Ягъ'яйин кІул, – жаваб тувру Иродиадаи.

²⁵ Шуру, паччагъдихъна душну:

– Узуз штуан апІру Ягъ'яйин кІул ленгерийиъди ккундузуз, думу узуз гъаму сьяаъ ча! – кІуру.

²⁶ Паччагъ яманди пашман шулу, хъа чав хяларин улихъ ху апІбаз лигну, дугъхъан, ккун гъапІуб тамам дарапІди гъибтуз гъабхъундаи. ²⁷ Дугъу дишла эскер гъаъну, чахъна Ягъ'яйин кІул хуз буйругъ тувру. Эскри дустагъдиъ Ягъ'яйин кІул алдабтІуру, ²⁸ ва ленгерийиъди кІул дубхну, шурахъна тувру, хъа дугъу – дадайихъна. ²⁹ Мидкан агъю гъабхъи Ягъ'яйин ученикари дугъан жандак гъадабгъуру ва кивру.

*Исайи хьуд агъзур кас
тухъ апІуб*

³⁰ Вакилар Исайихьна хътакуру ва Дугъаз чпи гъапІарикан ва туву аьгъюваларикан варибдикан ктибтуру. ³¹ Дугъу дура-риз кІуру:

– Хъа гъамус, адмийир адру фунуб-вушра йишваз гъягъиди-хъа, гъадушваъ ялгъузди гъузай ва сацІиб рягъятвал гъадабгъай.

Гъаз гъапиш, дураар айишваъ гизаф халкъ айи, дураариз гъеле уъл ипІузкъан мажал шуладайи. ³² Гъаддиз дураар люткейиъди халват йишваз гъушу. ³³ Гъаци вушра гизафдариз дураар лютке-йиъди гъягъюри рякъюру, фужар вуш, аьгъю шулу, ва гъюлин гъирагъ вуйибси вари шагъриан адмийир хъергру ва вакилартІан ухди гъюру. ³⁴ Люткейиан удучІву Исайиз аьхючІвеъ халкъ ря-къюру. Дугъаз дураарин язухъ шулу, гъаз гъапиш дураар марчч-лихъан хъгру марччарси айи. Дугъу дураариз гизаф ляхнарикан ктибтуру.

³⁵ Йигъар хябяхъ шулайи, ва Дугъан ученикари, багахьна дуф-ну, кІуру:

³⁶ – Мушвайишв ичІи йишв ву, ва сарун йигъарра хябяхъ ву, мураар деет, гъит багахъ гъулар-хулариз гъарахри, чпиз ипІруб гъадабгъри.

³⁷ – Учву дураариз ипІруб тувай, – кІуру Исайи.

– Гъамус учу, душну, дураариз уъл гъадабгъурайин? Ухъу вари саб вазли гъилихишра, гъациб пулихъ дураариз уъл гъадабгъну удудукъур! – кІуру вакилари.

³⁸ – Учвухъ фукъан уъл хъачвухъ? – пну, гъерхру Исайи. – Гъа-рахай, лигай гъеле.

Дураар лигуру ва кІуру:

– Хъуб уълна къюб балугъ.

³⁹ Гъадмуган Дугъу дураариз, халкъ десте-дестеди чру укІ’ин дитай, кІуру.

⁴⁰ Халкъ хъу-хъуцІур ва варж-варж кас ади, жергйириъди деъру.

⁴¹ Исайи, хъуб уълна къюб балугъ гъадагъну, завузди дилиг-ну, Аллагъдин ужувлакк ккахъри, дупну, уьлер гъудутІну, халкъ-диз пай апІуз ученикарихьна тувру. Дугъу варидаригъна къюб

балугъра пай апІуру. ⁴² Вари халкъди ипІуру, тухъ шулу ⁴³ ва балугъаринна уьлин хъригъу къацІари йицІикъюб тавра ацІру. ⁴⁴ Хъа вари гъипІдар хъуд агъзур кас вуйи.

Иса штуинди гъягъюб

⁴⁵ Мидин къяляхъ Исайи, Чав сабан халкъ гъаъри имиди, Чан ученикариз люткейиъ эъну, гъатмуну гъирагъдихъ хъайи Вифсайда гъулаз сирнав апІуб амур апІуру. ⁴⁶ Халкъ деетну, Думу ккарагуз дагъдиз удучІуру.

⁴⁷ Хябяхъдин вахт дубхънайиган, ученикар айи лютке гъюлин гъацІ къялариъ айи, хъа Иса сарна-сарди гъирагъдихъ гъузнийи.

⁴⁸ МикІлаз къаршуди сирнав апІбу къувватнахъан душнайи ученикар дяркъну, Иса, акв алабхъуради, гъюлилантина дурарихъна гъягъюру. Думу дурарин люткейиз багахъ шулайи.

⁴⁹ Иса гъюлленмина гъюри гъяркъдариан, думу чпиз гъугъубжвурайи гъаранту вушул, пну, варидариан сабпну гъарай утІубчвурну, ⁵⁰ гъаз гъапиш дурариз, Думу гъяркъюбси, гучІ гъабхънийи. Хъа Иса дишла дурарихъди улхуз хъюгъру:

– ЮкІв ижми апІинай, Узу вуза. ГучІ мапІанай! – ⁵¹ пну, дурарин люткейиъ учІвган, микІ яваш гъабхъи. Мици хъували дурар хъана артухъ гъах апІуру. ⁵² Уълерихъди гъабхъи аьламатнан дурар гъавриъ ахъундайи, ва дурарин юкІвар курди гъузнийи.

⁵³ Сирнав апІурайидар Геннисарет юрдназ гъюру. ⁵⁴ Дурар люткейиан эдеубси, гъирагъдихъ хъайидариз Иса аьгъю шулу, ⁵⁵ ва жаргъну душну, варишвариъ мидкан хабар ипру. Думу наан аш деебхъну, дурари гъадиана ахнарииндира кмиди ищрудар хуйи.

⁵⁶ Иса наанди гъушишра: гъулариз, шагърариз, ятгъариина – варишвариъ ищурайидар духну дитуйи ва Дугъкан Чан ккуртттарин канчІарик куркІузкъан гъитуб тІалабар апІуйи. Вари Дугъак куркІрудар сагъ шуйи.

Инсанари деркку аьдатартІан

Аллагъдин законар заан ву

7 ¹ Ерусалимдиан Исайихъна саб къадар фарисйирна къанунчйир гъюру. ² Дурариз ученикарикан сари джжрикІу хиларихъди ипІури гъябкънийи. ³ Хъа фарисйиринра, вари жугъдаринси, чпин абйириланмина гъубзнайи хъуршлихънакъан хилар

дижрикИди улихъ дедреъру аьдат айи. ⁴Базариан гьафидари сабан хилар дижрикИкъан гагъди уъл ипИдар. Гьамцдар хъана гизаф аьдатар дурари уърхюйи, мисалназ, захар, гажнар ва йифрин гьаб-гьажагъ жикИбан аьдатар.

⁵Фарисйирин кьанунчйири Исайихъан гьерхру:

– Яв ученикари абйирин аьдатар гьаз хъаьрадар? Хилар дижрикИди уъл ипИура.

⁶Хъа Дугъу дурариз жаваб тувру:

– Гирами китабарий Ишая пайгьамбри учвкан, кьуб маш гьайидарикан, ужуди гьапну:

«Гьаму адмийири Узуз гьюрмат ушвниинди апИура,
хъа дурарин юкИвар Узхъан ярхла ву.

⁷ Давди дурари Узуз икрам апИура,

фицики дурари инсанарин аьдатар уърхюз улупура».

⁸Учву адмийири ктагъу кьайдйирихъан хъичИхначва, хъа Аллагъдин табшуругъар тина апИурачва. ⁹Учву гьисаб апИурашалчва: ичв кьайдйир тамам апИбан бадали Аллагъдин табшуругъар батИул апИуб фагьумлу ляхин вуйич, кИури! – давам апИуру Исайи.

¹⁰– Магъа мисал. Мусайи гьапну: «Адашдизна дадайиз гьюрмат апИнай» ва «адашдизна дадайиз люкънар апИрур аьжализ лайикъ ву». ¹¹Хъа учву фу кИури шулчва? Эгер сари чан дадайиз вая адашдиз «Узу увуз буржлу вуйиб Аллагъдиз гьурбан гьапИунза», гьапиш, ¹²дугъхъан сарун чан адашдизна дадайиз кюмек дарапИрира гьузуз шулу, кИурачва. ¹³Гьамци учву Аллагъдин гаф ичв аьдатназ илтИибкИунчва ва наслариз гьаци ктибтуручва. Гьаму мисалназ ушар гизаф чИуру ляхнар апИури шулулчва.

¹⁴Исайи, хъана Чахъна халкъдиз дих дапИну, кИуру:

– Вари узухъ хъебехъай ва гьаври йихъай. ¹⁵Инсандий чИатан убчИвру гьич сабдихъанра думу чиркин апИуз даршул. Инсандиан удубчИвруб – магъа думу чиркин апИруб. [¹⁶]*

¹⁷Думу, халкъ гьитну, хулаз гьафиган, ученикари Дугъхъан гьадму гафарин мяна ачухъ апИуб ккун апИуру. ¹⁸Дугъу дурариз ктибтуру:

– Учву гьамдин гьаври ахъраданчва? Инсандий чИатан убчИвру гьич сабдира думу чиркин дарапИрайивал рябкъюраданчвуз?

*7:16 Грекарин саспи БикИбарий гьамци кИура: «Ибар кайириз гьит ебхъри».

¹⁹ Фицики думу адмийин кІваз гъябгъюрадар, хъа – фуниз, ва хъасин удубчІвур (Гъамдиинди Дугъу ипІруб вари марщиб вуйивал улупура). ²⁰ Инсандиан удучІврудари, – кІуру Исайи, – думу чиркин апІуру. ²¹⁻²² «Самбал алдапІувалар», яна хил’ан адахъувалар, тІафалвалар, йивну йикІувалар, къяппавалар, тямгъкарвалар, угъраш’валар, инсафсузвалар, машнаъ ягъ адрувалар, гъанихвал ва хъял, футна, фурс, ахмакъвалар – гъамрарихъна хру пис фикрар инсандин кІваан удучІвур. ²³ Гъаму вари писвалар инсандин айтІан удучІвур ва дурари инсан чиркин апІуру.

Исайи жугъуд даруриз кюмек апІура

²⁴ Гъадму йишвар дирчну, Иса Тир юрднан жилариина гъягъюру. Душваъ Думу садар хулариф дергру. Дугъаз мидкан гъич саризра аьгъю дубхъну ккундаи, аммаки гъитІибкІну гъибтуз гъабхъундаи. ²⁵ Исайикан чиркин рюгъ убчІвнайи сар шуран дадайиз аьгъю шулу. Думу дишла Дугъахъна гъюру ва ликарикк, икрам апІури, ккархъру. ²⁶ Хъа думу дишагъли жугъуд дайи, думу Сирофиникияйин миллетдикан вуйи. Дугъу Исайикан чан шур’ан жин утІубккуб тІалаб апІурайи.

²⁷ Исайи гъапи:

– Сифте баяр-шубар ацІри. Дурарихъан тадабгъну, уъл хуйириз ккипуз хай даршул.

²⁸ Хъа дишагълийи кІуру:

– Йиз Агъа, хуйирира баяр-шубари тадахъу уьлин урklar итІуру, аьхир.

²⁹ – Яв гъамциб жавабназ лигну увхъан мясляътниинди хулаз гъягъюз шулвухъан. Яв шур’ан жин удубчІвну, – кІуру Исайи.

³⁰ Фу лигурва, хулаз хътаку дишагълийиз чан риш, сагъ духъну, ахниъ дахънади рякъюру ва жинра дугъ’ан удубчІвна.

Исайи кар сагъ апІуб

³¹ Тир юрднан жиларилан къяляхъ хътаку Иса Сидон ва ЙицІубшагърин жилариланмина Галилей гъюлихъинди гъюру. ³² Дугъахъна кар ва цІибтІан улхуз даршлу сар кас хъади гъюру, дугъ’ин хилар иливуб ккун апІуру.

³³ Исайи думу халкъдихъан гъадауру, дугъан ибариф Чан тІубар урчвру, хъасин Чан тІубарик шуруш кабтІну, дугъан

мелзнак кучру. ³⁴ Хъа завузди дилигну, дериндиз ил хъадабгъну, кІуру:

– Эффата! (яна «Арщ!») ³⁵ Гъадму сяаьт дугъаз ебхъуз хъюгъру ва дибиснайи мелз либхуз хъюбгъну, дугъан чІал ачухъ шулу. ³⁶ Исайи дурариз мидкан гъич саризра дарпуб ккун апІуру. Хъа Дугъу дарпуз гъадагъа апІбахъ, дурари артухъ рабгъуйи. ³⁷ Адмиийири, гизаф аьламат духъну, кІуйи:

– Мугъу вари ужу апІуру. Мугъу гъеле кардариз ебхъузра гъитру, улхуз даршлудариз чІалра улупуру!

Юкьуд агъзур кас тухъ апІуб

8 ¹ Гъадму йигъари хъана бегъем халкъ уч шулу, хъа дурарихъ ипІруб хъадаи. Исайи, ученикариз дих дапІну, кІуру:

² – Узуз адмиийирин язухъди вузуз. Магъа, дурарин Узухъди хъади шубуд йигъ ву, хъа дурариз ипІруб адар. ³ Эгер Узу дурар хулариз гашди гъаиш, рякъюъ зяиф хъиди, хъа гъацІар ярхларинан дуфнайидар даринхъа.

⁴ – Гъаму ичІи йишваъ варидариз гъубкІрубси уьл наънан апІуру? – жаваб апІуру ученикари.

⁵ Исайи дурарихъан гъерхру:

– Учвухъ швнуб уьл хъачвухъ?

– Ургуб уьл, – кІуру дурари.

⁶ Гъаци вуйиган, Дугъу халкъдикан жилиин деуб ккун апІуру. Ургуб уьл гъадагъну, Аллагъдиз чухсагъул кІури ккарагну, Дугъу уьл гъудубтІуру ва халкъдиз пай апІуз ученикарихъна тувру. Хъа дурарира пай апІуру. ⁷ Дурарихъ сакъюдар балугъарра хъайи. Исайи дурариин чухсагъулин ккарагуб дапІну, гъадрарра пай апІуз тувру. ⁸ Адмиийири гъипІу, дурар арцІу. Дидихъна хъиригъу къацІари ургуб таврара ацІнийи. ⁹ Хъа дурар вари юкьуд агъзурихънакъан вуйи. Исайи дурар чпин хулариз деетуру. ¹⁰ Хъа Учв, ученикара хъади, дишла люткеийъ эъру ва Далманут юрднан жилариина сирнав апІуру.

Аьламатнан лишан тІалаб апІуб

¹¹ Фарисийр гъюру ва Исайихъди гъюжатнаъ учІвру. Дурари Думу ахтармиш апІури, Дугъкан аьршариан лишан улупуб тІалаб апІуру. ¹² Исайи, гъагъиди ил хъадабгъну, дурариз кІуру:

– Гъаз му наслин адмийири лишан ккун апІура? Дюзди кІу-разачвуз: му касариз лишан хьибдар.

¹³Хъасин, дурар гьитну, Думу хъана люткейиъ эъру ва гьатмуну гъирагъдихъинди сирнав апІуру.

**«Фарисйирин ва Гъироддин
дунихъан ихтият йихъай»**

¹⁴Ученикариз чпихъди люткейиз уъл гьадабгъуз кІваълан гьархнийи. Дурарихъ саб уълтІан хътайи. ¹⁵Дурарихъди сюгьбатнаъ айи Исайи ихтият хъуб ккун апІру:

– Лигай-гъа, фарисйирин ва Гъироддин дунихъан ихтият йихъай.

¹⁶Хъа дурари чиб-чпин арайиъ гъапи: «Мугъу мици, ухъухъ уъл хьадруган, кІурайиб ву».

¹⁷Дурар фтиккан улхураш абгъяди, Исайи кІуру:

– Учву уъл хътарчухъ кІури, гъаз гъалабулугънаъ ахъначва? Мегер учву гъамусра гъаври ахънаданчва? Ва учвуъ фукІара убчІвнадарин? Ичв юкІвар гъамусра курди имийин? ¹⁸Мегер учвуз, улар ади рябкъюраданчвуз, ибар кади ебхъюраданчвуз? Мегер гъаври аданчва? ¹⁹Узу хъуб уъл хъуд агъзуригъна пай гъапІиган, хъиригъу уълерин швнуб тавра ацІунчва?

– ЙицІикъюб, – жаваб тувру дурари.

²⁰– Хъа ургуб юкъуд агъзуригъна пай гъапІиган, швнуб тавра хъиригъу уълерихъди ацІунчва?

– Ургуб, – жаваб тувру дурари.

²¹– Мегер учву гъамускъан гъаври ахъунданчву? – кІуру дурариз гъадруган Исайи.

**Вифсайда гъулаз
Исайи кур сагъ апІуб**

²²Дурар Вифсайда гъулаз гъюру. Исайихъна кур хуру ва дугъак куркІуб ккун апІуру. ²³Исайи курин хилхъан дибисну, гъул’ан адауру, ва дугъан улар Чан шурушнахъди къяши дапІну, хилар кІул’ин иливну, гьерхру:

– ФукІа рябкъюрануз?

²⁴Дугъу дилигну кІуру:

– Рякъюразуз адмийир, рякъюразуз гъарарси гъягъюрайидар.

²⁵ Гьадмуган хъана Исайи хилар дугъан уларихь гьивру, ва думу сагъ шулу, уччвуди рябкъюри шулу. ²⁶ Хъа Исайи думу:

– Лиг-гъа, му гъулазди удручІвди, ичв хулаз гъарах, – пну, гъаъру.

*Иса Месигъ ву, –
кІуру Петри*

²⁷ Иса мушв’ан, Чан ученикара хъади, Филип паччагъдин Кесария юрднан гъулариз гъягъюру. Рякъюъ Дугъу ученикарихъан гьерхру:

– Адмийири Узу фуж ву кІури, гъисаб апІура?

²⁸ – Садари Уву штуан апІру Ягъ’я ву, кІура, тмундари – Ил’яс, хъа шубудпидари – пайгъамбрарикан сар, – пну, жаваб тувру дуради.

²⁹ – Хъа учву Узу фуж ву кІури, гъисаб апІурачва? – гьерхру Дугъу дурадихъан.

– Уву Месигъ вува, – жаваб тувру Петри. ³⁰ Исайи дурадири Чакан гъич саризра дарпуб ккун апІуру.

*«Шлиз Узухъди гъягъюъ
ккундуш...»*

³¹ Хъа Дугъу дурадири, Инсаниятдин Бал’ин гизаф аъзабар улукъиди, ахъюдари, маллйири ва къанунчйири Думу нигъ апІиди ва йикІиди, хъа шубуд йигълан накъвдиан, чІиви духъну, удучІвиди, кІури, аьгъювалар улупуйи. ³² Дугъу мидкан дурадири ачухъди кІуйи. Хъа Петри Иса гъирагъдиз гъадаъну, Дугъан гафар гъадатІуз хъюгъру. ³³ Хъа Дугъу, илдицну, ученикарихъинди лигури, Петрин гафар къатІ апІуру.

– ГъудубчІв Узхъан, иблис! Яв фикрар адмийирин фикрар вуяв, хъа Аллагъдин – ваъ!

³⁴ Чахъна халкъдизна ученикарири дих дапІну, Исайи гъапи:

– Шлиз Узухъди гъягъюъ ккундуш, думу, чан тямгъяр дирчну, чан хач гъадабгъну, Узухъди гъюри. ³⁵ Шлиз чан уьмур уьбхюъ ккундуш, дугъан думу дубгди. Хъа шли Узу ва Ужувлан хабар бадали чан уьмур пуч гъапІиш, дугъу думу уьбхиди. ³⁶ Фу мянфяаьт а адмийиз, уьмрихъан гъахъиган, вари дюн’я туври гъабшишра? ³⁷ Чан уьмур къяляхъ апІбан бадали, дугъу фициб

къмат тувди? ³⁸ Гъаму гунагъкар ва Аллагъ аьгъдру халкъдин улихъ шли Узхъан ва Йиз гафарихъан нач гъапИиш, дугъхъан Инсаниятдин Балира, Чан Адашдин аднагъди гирами малайикарихъди му жилиина гъафиган, нач апИиди.

9 ¹ Хъа Исайи кІуру – Гъякъди кІуразачвуз: мушв'ин дийигънайидарикан сакъюдариз чпин аьжал хъубкъайиз Аллагъдин Паччагълугъ гъубкІну чан къувватнаъ ади рябкъиди.

Исайин

Мусайихъдина Ил'ясдихъди сюгъбат

² Йирхъуд йигълан Иса, Чахъди Петрна, Якъубна, Югъан гъадагъну, ягъли дагъдиина хъади гъягъюру. Душв'ин жара кас алдайи. Хъа Иса дурадин улихъ дигиш шулу. ³ Дугъан палтар, улин нур гъабхури, къадар адрубкъан лизи шулу – гъурччну пну, гъич сарихъан дици лизи апІуз даршлийи. ⁴ Дурадин улихъна Исайихъди гафар апІурайи Ил'ясна Муса ачмиш шулу. ⁵ Хъа Петри Исайихъинди илтІикІну кІуру:

– Мялим! Учуз мушвахъ ужуди вучуз! Гъач, шубуб паж апІуча: саб Увуз, саб Мусайиз ва саб Ил'ясдиз.

⁶ Петри мици, фу кІуруш ва гъапІуруш аьгъдрури, гъапиб вуйи, фицики ученикариз яман гучІ дубхънайи. ⁷ Гъадмуган диф арайиз гъюру ва диди дурач чан сирникк ккаъру, хъа дифрагъян сес шулу: «Му Йиз масан Бай вуйиз. Гъамгъахъ хъебехъай!»

⁸ Гъадму сьаьт дурач вари терефаризди лигуру, амма дурачиз чпин багахъ Исайилан гъайри фужкІа гъяркъюндайи.

⁹ Дурач дагъдилан гъюруган, Исайи Чан ученикарикан чпиз гъякъюбдикан, Инсаниятдин Бай дукІну чИиви хъайиз, саризра даркІуб, ккун апІуру.

¹⁰ Дуради му гъядиса чпин арайиъ гъибтру, аммаки дурач чиб-чпигъ: «ЧИиви дархъикъан гагъди», – фу кІуру гафар вуйкІан, кІури, улхурайи. ¹¹ Дуради Исайихъан гъерхру:

– Къанунчйири сифте Ил'яс дуфну ккунду гъаз кІура?

¹² Исайи дурачиз жаваб тувру:

– Ав, дугъридан, Ил'ясди, улихъмиди дуфну, вари ккабалгнуну ккунду. Хъа Гирами китабарий Инсаниятдин Балкан Дугъ'ин

гизаф аьзабар улуркьиди ва Думу ужуз апИиди кІури, гьаз ди-
бикІна? ¹³ Хъа Узу учвуз кІуразачвуз: Ил'яс гьафну, ва дугъкан
чпиз ккуниб гьапІну. Гьаци дибикІна Гирами китабаригьра.

Исайи иццурайи бай сагъ апІуб

¹⁴ Дурариз, имбу ученикарихъна гьафиган, дурарилан халкъ
илтІишну, гьожатар апІурайи кьанунчїир рякьюру. ¹⁵ Гьадму
саят Иса гьяркью халкъ аьжайиб шулу ва, Думу тебрик апІури,
Дугъахъна жаргьуру.

¹⁶ Исайи ученикарихъан гьерхру:

– Фтин кІулан мурарихъди гьожатар апІурачва?

¹⁷ Халкъдигъан сар касди жаваб тувру:

– Мялим! Увухъна йиз бай духназа. Дугъаь чиркин рюгъ а.
Диди дугъахъди гафар апІуз гьитрадар. ¹⁸ Жин алабхъруган, думу
жилиина гатІахъури шулу, кІвантІаригъна каф гьадапІуру ва,
сппар илчІигури, жан дичІибгнуб дебккру. Узу яв ученикарихъан
думу жин утІубккуб ккун гьапІунза, хъа дурарихъан гьабхъундар.

¹⁹ – Эй хъругьру инсанар! – кІуру гьадмуган Исайи. – Узу
учвухъди филиадизкъан гьузди кІурачва?! Узу учву филиадиз аьгъ
апІуза?! Думу Узухъна аькьинай!

²⁰ Бай Дугъахъна хуру. Жинди, Иса гьяркьюбси, бай жилиина
гатІархъуз гьитру ва кІвантІаригъна каф гьютІубччвну, мина-ти-
на диргьуз гьитру.

²¹ – Мици дубхъну мугъан гизаф вахт вуйин? – гьерхру Исайи
дугъан адашдихъан.

– БицІидихъанмина, – жаваб тувру дугьура.

²² – Гизаф ражари жиндиз думу пуч апІуз ккун гьабхъну: сас-
пиган цІигъна гатІархъури, саспиган – штуз. Хъа эгер Увхъан
фукІа-мукІа апІуз шулуш, ич язухъ зиг, кюмек апІин!

²³ – Фу кІуру гаф ву «Эгер шулуш?!» – кІуру дугъаз Исайи. –
Хъугъвал айирихъан вари шулу.

²⁴ Балин адашди ишури кІуру:

– Хъугьурза! Хъа узхъан хъугъуз шулдарш, кюмек апІин!

²⁵ Халкъ Чахъна гьюри дябкъну, Исайи чиркин рюгназ буй-
ругъ тувру:

– Ебхъуз гьидритру ва чІал бисру жин, Узу увуз буйругъ тув-
раза: удубчІв дугъ'ан ва сану муубчІван!

²⁶Жин, балин жан яманди дутГубчвну, чИггар апІури, удуб-чІуру. Думу дукІнайирси дитнайи, ва гизафдари думу гьакІну кІуйи. ²⁷Хъа Исайи думу, хилхъан дидисну, заъру, ва бай гьуду-жвуру.

²⁸Иса хулаз гьафиган, Дугъахъди гьузу ученикари гьерхру:

– Хъа учхъан думу утГубккуз гьаз гьабхъундайи?

²⁹– Мицдар жинар ккарагбииндитІан утГурккуз шлудар дар, – гьапи Исайи.

Исайи Чан абжаликан пуб

³⁰Душв’ан удучІвар Галилей уьлкейиантина гьагьюру. Исайи мидкан жарадариз аьгью дубхъну ккундайи, ³¹гьаз гьапиш Дугъаз Чан ученикариз аьгьювалар улупуз ккундийи. Дугъу дурариз гьапнийи:

– Инсаниятдин Бай багарихъди инсанарин хилиз тувди ва йикІиди. Думу йикІиди, амма шубуд йигълан чІиви хъиди. ³²Дурар Исайи гьапибдин гьаври шуладайи, хъа Дугъхъан гьерхуз гучІуйи.

Исайи аьхюркан пуб

³³Дурар Кафернагъмдиз гьюру. Хулаъ айиган, Исайи ученикарихъан гьерхру:

– Мина гьюрайиган, гьюжатар гьапІрудар вуйичв?

³⁴Дурар ккебехъну гьузу, гьаз гьапиш рякьюъ айиган дурари, чпикан гьуллугъниинди фуж аьхюр вуш, гьюжат гьитІибккнайи. ³⁵Иса деъру, Чахъна ЙицІикьюриддизра дих дапІну кІуру:

– Шлиз учв сарпирди духъну ккундуш, гьит думу варитІан аьхиримжир ишри ва варидарин лукІ ишри.

³⁶Дугъу бицІир гьадагъну, дурарин кьялаъ дерккру ва, хабаъ тІаъну, ученикарихъинди кІуру:

³⁷– Шли Узу бадали гьамцдар бицІидарикан саркъан къабул гьапІиш, дугъу Узу къабул апІура. Хъа шли Узу къабул гьапІиш, неинки Узу къабул апІура, хъа гьацира – Узу Гьаурра.

*Ухъуз къаршу дарур
ухъбанди ву*

38 – Мялим, – кІуру Дугъаз Югъанди, – учуз Яв ччвурниинди жинар утІурккурайи сар кас гъяркъюнчуз, ва учу дугъаз, ухъухъди хътруган, гъадагъа гъаПунча.

39 Исайи жаваб туву:

– Машат маПанай дугъаз. Шли Йиз ччвур дибисну, аьламат улупиш, думу Узкан чІуруди улхидар. 40 Фуж ухъуз къаршу дарш, думу ухъбанди ву! 41 Шли учвуз, Месигдин ученикар вуди хъпаз лигну, саб кІиф шид тувиш, хъугъай Узухъ, дугъаз чан пешкеш хъибди. 42 Хъа шли саркъан гъамцдар аьдатидарикан ва зяифдарикан хъугъувалихъан хътаиш, дугъаз чан гардандиъ рягънин ахал ипну, гъюлизди гатІархънийиш, ужу шуйи. 43 Эгер яв хили уву тямгънахъна гъахураш, хъадабтІ думу! Увуз саб хил хъади женнетдиъ учІвуб ужу ву, къюб хил хъади зат ктІрубшвр цІа айи жегъеннемдиъ ахъайиз. [44]* 45 Эгер яв ликри уву тямгънахъна гъахураш, ккадабтІ думу! Увуз саб лик ккади женнетдиъ учІвуб ужу ву, къюб лик ккади жегъеннемдиъ ахъайиз. [46] 47 Эгер яв ули уву тямгънахъна гъахураш, адабгъ думу! Увуз саб ул ади Аллагъдин Паччагълугъдиъ учІвуб ужу ву, къюбиб уларра амиди жегъеннемдиъ ахъайиз. 48 Душваъ зат дийийигъди мялхъвари итІури шулу ва ктІрубшвр цІигъ ургури шулу. 49 Гван къилахъди тартиб апІруганси, гъарсар цІихъди марцц апІиди. 50 Къил ужуб мутму ву. Хъа эгер къилан къилзишин гъудубгиш, фти думу къилзи апІидичва. Учвук къил кади йибхъай! Ва сар-сарихъди мясляатнаъ йихъай.

Нюкягъ чІюбгъбакан

10 1Му йишв'ан Иса Ягъудия юрдназ ва Ярдан нирин тмуну жилариина гъягъюру. Дугъахъна хъана халкъар гъюйи, Дугъу, гъарганси, дурариз аьгъювалар улупуйи.

2 Иса ахтармиш апІуз ккунди, фарисйир гъюру ва Дугъаз суал тувру:

* 9:44,46 Грекарин саспи БикІбаригъ гъамци кІура: «Душваъ зат дийийигъди мялхъвари итІури шулу ва ктІрубшвр цІигъ ургури шулу».

– Къанундиинди жилириз хпир адауз ихтияр айин?

³ – Хъа Мусайи фици табшурмиш гъапунчвуз? – кІуру Исайи.

⁴ – Мусайи, жара хъпан кагъазра дибикІну, хпир адауз ихтияр тувну, – жаваб тувру дурари.

⁵ – Мусайи, ичв гъициркъу юкІвариз дилигну, гъаци гъапунчвуз, – кІуру Исайи. ⁶ Хъа дюн’я ккебгъханмина Аллагъди жилирна хпир халкъ дапІна. ⁷ Гъаддиз жилир, чан адашна дада гъитну, чан хпирик карсди, ⁸ ва дурар къюрин саб беден хъиди. Гъаци вуйган, дурар сарун къюб ваъ, хъа саб беден ву. ⁹ Гъамци Аллагъди китІдар инсанди жара дапІну ккундар

¹⁰ Хъасинси дурар хулаз гъафиган, ученикари Исайихъан хъана нюкгъикан гъерхру.

¹¹ Дугъу жаваб туву:

– Шли, чан хпир гъадаъну, жарар гъахиш, дугъу къяппавал апІура. ¹² Хъа эгер дишагъли, чан жилирихъан гъудучІвну, жарариз гъушиш, гъадму дишагълийира къяппавал апІура.

***Исайи бицІдариз
уж’вал ккун апІуб***

¹³ Исайихъна, Дугъу кІуллаан карк алдатбан бадали, бицІдар хуру, хъа ученикари хуз гъитри гъахъундар. ¹⁴ Гъамци гъябкъю Исайик хъял кубчІвру ва Дугъу дурариз кІуру:

– БицІдар узухъна гъюз гъитай, гъадагъа мапІанай. Аллагъдин Паччагълугъ гъацдаринуб ву. ¹⁵ Гъякъ кІуразачвуз: шли Аллагъдин Паччагълугъ бицІириси къабул дарапІиш, думу душваъ учІвидар.

¹⁶ Хъа Исайи бицІдар хабаъ тІаъну, дурариин хилар иливури, уж’вал ибшричвуз, кІуру.

Девлетлуйин суал

¹⁷ Иса рякъюъ учІврайиган, сар касди, Дугъахъна жаргъури дуфну, икрам апІури, къамкъариина дусну, гъерхру:

– Я гъяни Мялим, узу женнетдиъ ахъбан бадали гъапІну ккунду?

¹⁸ – Гъаз Узуз гъянир кІурава? – кІуру Исайи. – Сар Аллагъдилан гъайри саркъан гъянир дар. ¹⁹ Увуз Дугъан табшуругъар

аьгъявуз: адми миликІан, къяппавал мапІан, мигъитІибкІан, кучІлин шагидвал мапІан, алдатмиш мапІан, адашдизна дада-йиз гъюрмат апІин.

²⁰ – Мялим, узу дурар вари бицІидихъанмина тамам апІураза, – жаваб гъабхъи Исайиз.

²¹ Иса дугъахъинди лигуру ва дишла Дугъаз думу ккун шулу. Исайи кІуру:

– Сабсана увуз гъубкІрадар: гъарах, увуз айиб вари масу тув ва пул касибариз пай апІин, гъадмуган аьршариъ яв девлет хъибдивуз. Хъасин Узухъди гъач.

²² Хъа думу му гафарикан пашман шулу ва гъудучІвну гъагъюру, гъаз гъапиш думу гизаф девлетлу вуйи.

²³ Исайи, ул илбицну, ученикариз кІуру:

– Девлетлуйириз фукъан читин дарин Аллагъдин Паччагълугъдиъ учІвуз!

²⁴ Дугъан гафариин ученикар аьжайиб духънайи, хъа Исайи дурариз хъана гъапи:

– Йиз веледар, фукъан читин дарин Аллагъдин Паччагълугъдиъ учІвуз! ²⁵ Девлетлуйиз Аьршарин Паччагълугъдиъ учІвубтІан девейиз рубдин гъюн’ан удубчІвуз рягъат ву.

²⁶ Дурар хъана артухъ аьжайиб гъаши ва сари-сариз гъапи:

– Дици вуйиган, шилхъан учв уьрхюз хъиди?

²⁷ Дурарихъинди дилигну, Исайи кІуру:

– Инсанарихъан му удукъруб дар, хъа Аллагъдихъан удудукъруб адар.

²⁸ Гъадмуган Петри пуз хъюгъру:

– Хъа магъа, учу, вари гъибтну, Увухъди хъача.

²⁹ – Гъякъ кІуразачвуз, – кІуру Исайи, – Шли Узу ва Ужувлан хабар бадали чан хал, чвйир, чйир, дада, веледар, хутІлар гъитнуш, дугъаз му дюн’яйиин ³⁰ варж ражари артухъ хулар, чвйир, чйир, дадейир, веледар, хутІлар, хъа гъацира жвувахъ хъчир-ккувалар хъиди, хъа гъюз ккимбу уьмриъ – гъаргандин уьмур.

³¹ Аммаки, гъаму ражари гизаф сарпидар думуган аьхиримжидар хъиди, хъа аьхиримжидар – сарпидар.

Исайи хъана чан абжаликан пуб

³² Гьамус дурари Ерусалимдиз рякъ дибиснайи. Улихъди Иса гьягьюрайи. Исайихъди гьягьюрайи ученикарик гьалабулугъ кабхънийи, хъа дурарихъди хъайи имбудар гучІбу ккагънайи. Исайи, ЙицІкьюридра гьирагъдиз гьадаъну, Чаз фу шулуш, пуз хьюгъю:

³³ – Магъа ухъу Ерусалимдиз гьягьюрахъа. Инсаниятдин Бай ахъю маллийринна къанунчйирин хилиз тувди. Думу, карснуну йикІуз жаза адабтІну, жугъуд дарударин хилиз тувди. ³⁴ Хъа дурар Дугъак кълхъди, рихшанд апІиди, тутйир катІди, гьирмажарихъди урччвиди ва йикІиди. Аммаки шубуд йигълан Думу чІиви хъиди.

Югъандинна Якъубдин тІалаб

³⁵ Зеведейин баяр Якъубна Югъан Исайиз багахъ улучІвурну ва кІуру:

– Мялим! Учу кІурайи тІалаб тамам апІина.

³⁶ – Узу учвуну гьапІуну ккундучвуну? – гьерхру Дугъу.

³⁷ Дурари жаваб тувру:

– Яв аднаъ Уву учІвган, учу Яв гьвалахъ деърубси апІин – сар арччул, тмунур гагул терефнаъ.

³⁸ – Учву фу тІалаб апІураш, учвуну агъдарчвуну, – кІуру Исайи. – Уз’ина гьюз ккайи аъзабар учвхъан ах апІуз хьибдин? Ясана, Узу марщ шлуганси, учвхъан шулин?

³⁹ Дурари: «Ав, шулчухъан», – гьапнийи.

Хъа Исайи дурариз гьапи:

– Дугъриданна, Узу къабул апІуз ккайи аъзабар учвурна ах апІарчва, ⁴⁰ хъа Йиз арччулну ва гагулну терефарихъинди дитувал Узлан асиллу дар: думу йишвар, Йиз Адашди шлиз улупнаш, гьадариндар ву.

⁴¹ Якъубдинна Югъандин гафар гьеерхъиган, имбу йицІбидарик хъял кубчІвру. ⁴² Хъа Исайи дурариз Чахъна дих дапІуну кІуру:

– Халкъарин гьакимарди гьисаб апІурайидари халкъарин зин агъавал апІурайивал ва ахъудари дурарин зин чпин гьюкум улупурайивал учвуну агъячвуну. ⁴³ Хъа ичв арайиъ дици дарибшри:

шлиз ичв арайиь кІулинур хьуз ккундуш, гьит думу ичв гьай-гьушнаь ишри, ⁴⁴ва шлиз ичв арайиь сарпир хьуз ккундуш, дицирикан варидарин лукІ ишри. ⁴⁵Инсаниятдин Байра Чаз жарадари гьуллугь апІбан бадали ваь, хьа Чав гьуллугь апІбан бадали ва, гизафдарин гунгьарилан хил алдабгьуз кІури, Чан уьмур тувбан бадали Дуфнайир ву.

Исайи кур сагь апІура

⁴⁶Хьасин дурар Ерихон шагьриз гьюру. Иса Чан ученикар ва гизаф халкъ хьади Ерихондиан удучІвурайиган, рякьюхь, тувру садакьайиз ккилигури, кур вуйи касиб, Тимейин бай Вартимей деьнайи. ⁴⁷Дугьу, душвхьантина Назарет шагьриан вуйи Иса гьягьюра кІури деебхьну, чІигь апІуру:

– Давудгьарин Бай Иса, йиз язухь апІна!

⁴⁸Гизафдари дугьаз ккебехь кІуйи, хьа кур вуйири айибтІан артухь чІигьар апІуз хьюгью:

– Давудгьарин Бай, йиз язухь апІна!

⁴⁹Иса хьугьужвур ва Дугьу кІуру:

– Мина гьач йипай дугьаз.

Куриз дих апІуру:

– Чкиди гьудужв, Исайи увуз Чахьна гьач кІура!

⁵⁰Вартимей, чуха хьидипну, гьедергуру ва Исайихьна жаргьуру.

⁵¹– Узкан фу ккундувуж? – гьерхру Исайи.

– Мялим, узуз рякькьюз ккундузуз! – жаваб тувру кури.

⁵²– Гьарах, яв хьугьвали уву гьюрхюнву, – кІуру Исайи.

Дугьаз дишла рякькьюри шулу, ва думу Исайихьди гьягьюру.

Иса Ерусалимдиз гьюб

11 ¹Дурар Ерусалимдиз багахь шулайиган, Вифагия ва Вифания гьуларихьан ярхла дарди, Элион кІуру дагьдин багахь хьимиди, Исайи гьамци дупну, кьор ученик гьаьру:

²– Гьатму ихь гьаншариь айи гьулаз гьарахай. Гьулаь учІвайиз ярхла дарди, дибтІнайи жигьил дажи рякькьидичвуж. Дид'ин мегьел фужкІара элеундар. Тудубчну, думу гьамина абкьинай. ³Хьа эгер учвхьан шли: «ГьапІрачва?» кІури гьерхиш, «Думу Агьайиз лазимди ву, Дугьу думу дишла кьяляхь апІиди», йипай.

⁴Дурар гъягъюру, ва кючейий урарин багахъ дибтІнаи жигьил дажи рябкъюру. Думу тудубчуз хъюгъру. ⁵Душвахъ дийигънаи адмийири: «ГъаПрачва? Гъудугъ гъаз тудубчурачва?» – гъапи. ⁶Хъа дурари чпиз Исайи гъаписи кІуру, ва дурариз ихтияр тувру. ⁷Дурари дажи Исайихъна хуру. Дурари чпин палтар дид’ин иличуру, ва зиълан Иса элеуру. ⁸Гизафдари чпин палтар, хъа имбудари хутІлиъ гъарарикан ктатІу кюлер Думу гъягъру рябкъюкк ккирчуйи. ⁹Улихъдира ва къяляхъдира гъябгъюрайи халкъди гъарйир апІурайи:

– Аллагъдиз тяриф!

Агъайин ччвурнахъ Гъюрайириз

уж’вал ибшри!

¹⁰ Ихъ аба Давудрин улубкъурайи Паччагълугъдиз

уж’вал ибшри!

Аършариз тяриф!

¹¹Иса Ерусалимдиъ учІвру ва Аллагъдин хулаз гъягъюру. Ва-ришварилан ул илбицну, хябяхъган къанди, Думу, йицІикъюрид вакиларра хъади, Вифанияйиз хътакуру.

¹²Хъайигъан, дурар Вифанияйиан удучІвган, Исайиз гаш хъвал гъибгъру. ¹³Ярхлаъ инжирин гъар гъябкъю Думу, дидигъ йимишар гъаш лигуз кІури, багахъна гъягъюру, амма Дугъаз, гъаригъ фукІара гъибихъндайи, фицики инжирар хъркъру вахт улубкънадайи. ¹⁴Гъадмуган Дугъу гъариз кІуру:

– Сану гъич сарира сабанра яв йимишар диритІри!

Мици кІури ученикаризра гъебхънийи.

Иса Аллагъдин хулаз гъюб

¹⁵Дурар Ерусалимдиз гъюру. Иса Аллагъдин хулан гъягъдиз гъафи, ва душваъ ариш-вериш апІурайидар утІуккуз хъюгъру. Дугъу пул дигиш апІурайидарин устлар, луфар масу туврайидарин кусрийир ккитІикІуру, ¹⁶ва гъич сарира чан шей’ар Аллагъдин хул’антина гъахуз гъитдар. ¹⁷Хъасин Исайи дурариз аьгъювалар улупуз хъюгъю. Дугъу кІуру:

– Гирами китабарий дибикІнадаринхъа: «Йиз хулаз вари миллетар ккарагру хал пиди». Хъа учву дидкан тІарашчйирин мугъара дапІначва!

¹⁸Аьхюдаризна къанунчйириз гъамци кІури гъебхъиган, Думу йикІуз, дурар саб чара абгуз хъюгъю. Дугъхъан дурариз гучІуйи,

гъаз гъапиш вари халкъ Дугъан аьгъюваларихъ аьхю иштагъниинди хъпехъуйи.

¹⁹ Хябяхъ гъабшиган, Иса ученикарра хъади, шагъриан удучІвну гъягъюру.

Хъугъвалин къувватнакан

²⁰ ГвачІинган инжирин гъарин багъхъантина гъягъюрайидариз думу ччиварианзина тап кІакІаризкъан вари деебщну рьабкъюру. ²¹ Петри, накъ гъапиб кІваин дубхъну, Исайиз кІуру:

– Мялим, лиг, Уву накъ чаз люкъян гъапІу инжирин гъар гъебщну!

²² Исайи дурариз жаваб туву:

– Аллагъдихъ хъугъай! ²³ Гъякъ кІуразачвуз: эгер шли гъаму дагъдиз «Яв йишв’лан улдубчІвну, гъюлиъ убс!» гъапиш ва, кІваъ шаклу даршиди, хъугъиш, гъадмура тамам хъибди. ²⁴ Гъаддиз Узу кІуразачвуз: учву ккарагури фу ккун гъапиш, вари учвухъна рубкърувалихъ хъугъай, рубкъидичвухъна ва думу ичв хъибди. ²⁵ Аьршарин ичв Адашдихъан ичв гунгъарилан хил алдабгъуз шлуси, ккарагруган, шлик ичв хъял каш, гъадгъулан хил алдабгъай. [²⁶]*

Исайин гъюкум наънан ву?

²⁷ Дурар хъана Ерусалимдиз гъюру. Иса Аллагъдин хулан гъятдиъ лицурайиган, Дугъахъна аьхю маллийрна, къанунчйирна, аьхюдар гъюру.

²⁸ Дурари гъерхру:

– Уву му ляхнар фициб гъюкмиинди апІурава? Шли Увуз гъациб гъюкум тувну?

²⁹ Исайи дурариз кІуру:

– Узу учвуз саб суал тувдиза. Жаваб тувай – Узура, мурар фициб гъюкмиинди апІураш, пидизачвуз. ³⁰ Ягъ’яйин штуан апІувал Аллагъдихъан вуйин, даршиш инсанарихъан? Гъан, жаваб тувай!

³¹ Дурар, фикрарикк ккахъну, чиб-чпикди гъамци пуз хъюгъру: «Эгер ухъу „аьршариан“ гъапиш, Дугъу: „Хъа учву дугъахъ»

* 11:26 Грекарин саспи БикІбарихъ гъамци кІура: «Хъа жарадарилан хил алдадабгъиш, Аьршариъ айи ичв Адашдира ичв гунгъарилан хил алдадабгъидар».

гъаз хьугъундайчва?» пну, гьерхди. ³² Хъа адмийирихъан гъапиш...»

Дурариз халкъдихъан гучІуйи, гъаз гъапиш варидари Ягъ'я дугъриданра пайгъамбар ву кІурайи. ³³ Гъаддиз дурари гъамциб жаваб тувру:

– Аьгъдарчуз.

– Дици вуш, Узура учвуз, фициб гьюкмиинди гъамцдар апІураш, пидарзачвуз, – жаваб тувру Исайи.

Абайи чан бай гъаъра

12 ¹ Иса дурариз тахалус ктибтуз хьюгъру:

– Сар касди тІумтІин багъ ибтру, арчил илтІибкІуру, ичІ ебккнун, тІумтІар кчІюкърушв ва паж апІуру. Хъасин багъ арендаиз тІумутІчйирихъна тувну, учв удучІвну жара йишвариз гъягъюру. ² Вахт гъабхьиган, дугъу тІумутІчйирихъна чан пай тІумтІар хуз лукІ гъаъру. ³ Хъа дурари думу дисуру, урччвурву ва, фукІара тутрувди, утІуккуру. ⁴ ТІумтІин багъдин эйсйи сарсана лукІ гъаъру, аммаки мугъан кІул уьбгъюру ва, аьйиб алапІну, утІуккуру. ⁵ Сарсана гъаъру – му йивну, йикІуру. Хъана гизаф жарадарра гъаъру – садар урччвуйи, тмундар йивну гъядауйи. ⁶ Эйсйиз хъайина-хътру сар бай ади шулу. Ва аьхиримжи ражари дурарихъна «Йиз балхъан нач апІурда» пну, гъадму гъаъру. ⁷ Хъа тІумутІчйири чиб-чпин арайиъ гъамци кІуру: «Му эйсйин ирсчи ву. Гъачай, думу йивну йикІухъа, ва ирс ухъуз гъубзди!» ⁸ Дурари думу дисуру, йикІуру ва тІумтІин багъдиан гатІахъуру. ⁹ ТІумтІин багъдин эйсйи гъапІди? Думу хъадакнун гъиди ва тІумутІчйир йихиди, хъа багъ жарадарихъна тувди.

Мурчван гъван

¹⁰ Мегер учву Гирами китабарий гьурхунданчва:

«Устйири гатІабхъу гъван мурчвануб гъабхъну.

¹¹ Му ухъуз гъябкъю аьлапат Агъайи гъапІуб ву».

¹² Жугъдарин аьхюдариз му тахалус чпиз къаршуди дупнайиваликан аьгъю шулу ва Иса дисуз ккун шулу, аммаки халкъдихъан гучІуйи. Гъаддиз дурар, Думу гъитнун, гъягъюру.

*Исайи фукIа дюз даруб
кIайиз ккеуб*

¹³ Хъасин Исайихъна, Дугъу фукIа дюз даруб кIайиз ккеъбан бадали, сакъюдар фарисейирна Гъироддин терефкрар гъаъру.

¹⁴ Дурари дуфну кIуру:

– Мялим, учуз аьгъачуз Уву гъакъ кIурайиб, гъич сарихъанра гучIдарвуз, гъич саризра гучIар ккаурдарва, хъа дишди ва ачухъди Аллагъди кIурайиси яшамиш хъуз аьгъювалар улупурава. Йип гъеле, Рим паччагъдиз налук туврувал дюз вуйин, дарш дарин? Учү налук туврин, дарш тувурдарин?

¹⁵ Дурарин чIуру ниятарин гъаври айи Исайи кIуру:

– Гъаз Узу ахтармиш апIурачва? Аьбкъинай Узухъна манат, лигуза дидиз.

¹⁶ Дурари хуру. Исайи дурарихъан гъерхру:

– Мидик шлин шикилна ччвур ка?

– Римдин паччагъдин, – жаваб тувру дурари.

¹⁷ Исайи кIуру:

– Паччагъдинуб паччагъдиз, хъа Аллагъдинуб Аллагъдиз тувай. Дурар Дугъан жавабниин гъах гъаши.

Саддукйир ва Иса

¹⁸ Гъадму вахтна гъачIидар чIиви шлуб дар кIурайи саддукйири дуфну гъерхру.

¹⁹ – Мялим! Мусайи учуз, эгер хпир айи чве веледар даршиди гъачIиш, гъадгъан хпир тмуну чвуччву гъадагъну, чан чвуччвун тум арайиз дубхну ккунду, кIури дибикIна. ²⁰ Ургур чве гъахъну. Сарпи чвуччву шив хуру, амма, веледар дархъиди, йикIуру. ²¹ Къюрпи чвуччву дугъан хпир чаз дитру, ва мура, веледар дархъиди, йикIуру, шубурпирра – гъаци. ²² Ургрид чвийирикан гъич саризра веледар гъахъундар. Вардарилан къяляхъ гъадму дишагълира йикIуру. ²³ Гъиямат йигъан вари чIиви шлуган, думу шлин хпир хъиди? Ургрид чвийиризра думу швуваз гъушнийи аьхир!

²⁴ Исайи дурариз гъамциб жаваб апIуру:

– Учву, я Гирами китабар, ясана Аллагъдин къудрат аьгъдарди, улдугурачва. ²⁵ Гъийихдар чIиви гъахъиган, дурари я

швушвар хурдар, я швуваз гъягъюрдар. Дураар аършариъ айи малайикарси хъиди. ²⁶ Хъа гъийихдар чИви хъуваликан кІури гъабшиш, учву Мусайин китабдиъ, Аллагъди фици убгурайи рукнаан дугъаз «Узу Ибрагъмдин Аллагъ, Исакъдин Аллагъ ва Якъубдин Аллагъ вуза» кІури дибикІнайиб гъурхунданчва, дарш? ²⁷ Аллагъ дийихнайидарин ваъ, хъа чИвидарин Аллагъ ву. Учву гизаф улдугурачва.

ВаритІан заан табшуругъ

²⁸ Гъюжат апІурайишвахъ сар къанунчира хъайи. Исайи дура-риз фукъан уччвуди жавабар тувраш, дугъаз гъеебхънийи, ва думу, Дугъахъна дуфну, гъерхру:

– Фуну табшуругъ варитІан заануб ву?

²⁹ – ВаритІан заан вуйи табшуругъ, – кІуру Исайи. – «Хъебе-хъай, эй жугъдар! Ихъ Агъа Аллагъ – сар АгъатІан дар. ³⁰ Яв Агъа Аллагъ, вари юкІв хъипну, вари рюгънаан, вари фагъмиан ва ва-ри жвуван къувватнаан ккун апІин». ³¹ Хъа магъа къюбпиб: «Ба-гахъ хъайир увуз жвуваз жвувси ккун апІин». МурартІан ахю табшуругъар сарун адар.

³² – Ужуди дупна, Мялим, – кІуру къанунчийи. – «Думу сар ву ва, Дугълан гъайри, сану гъич фужкІара адар», – кІури, гъякъ гъапунва. ³³ «Думу вари юкІв хъипну, вари фагъмиинди ва вари жвуван къувватниинди» гъацира «багахъ хъайир жвуваз жвувси ккун апІин» кІуру гафар, вари урккру ва ургру гъурб-нартІан зиина ву.

³⁴ Дугъу фагъмлуди жаваб тувувал дябкъну, Исайи дугъаз кІуру:

– Уву Аллагъдин Паччагълугъдихъан ярхла дарва.

Гъамдихъан сарун сарира Исайихъан гъич сабдиканра гъерхуз кІубанвал гъапундар.

³⁵ Аллагъдин хулаъ халкъдиз агъювалар улупурайиган, Исайи кІуру:

– Къанунчйирихъан, Месигъ Давудгъярин Бай ву, пуз, фи-ци удубкъуру? ³⁶ Гирами Рюгъну ацІнайи чав Давудри гъапну, аххир:

«Агъайи йиз Агъайиз гъапну:

„Узу Яв душмнар, духну,

Яв ликарикк дахъайизкъан
Йиз арччул гъвалахъ деъ“».

³⁷ – Чав Давудри Дугъаз, Думу чан Агъа вуйиз, кІура. Гъаци вуйиган, Думу дугъан Бай фици хъидихъа?

Гизаф халкъ Дугъахъ ахъю иштагъниинди хъпехъурайи.

³⁸ Дугъу халкъдиз Чан улупбарие кІуйи:

– Ярхи палтар алди лицу къанунчйирихъан ихтият йихъай. Дурариз, чпин тяриф апІури, халкъар уч шлушварие чпи тебрик апІури ккунду, ³⁹ дурар мистарие ва ипІру-убхърушварие варитІан гъюрматлу йишвариин деуз ккунитар ву. ⁴⁰ Гъадрар ву дурар, ачІни хпарин мутму хътипІурайидар, хъа халкъдин уларихъан ярхи гъудгнар апІрудар. Гъиямат йигъан дурариз варитІан пис жаза ккилибгура!

Касиб ачІни хпирин садакъа

⁴¹ Иса, садакъади пул ипру ишкІин багахъ деъну, фици пул ипраш, лигурайи. Ахъю пай девлетлуйири гизаф пул ипуйи.

⁴² Хъа сар касиб ачІни хпир дуфну, душваъ къюб кепек ирчу.

⁴³ Гъадмуган Исайи, ученикариз Чахъна дих дапІну, кІуру:

– Гъякъ кІуразачвуз: гъаму касиб ачІни хпири варидаритІан артухъ пул ипну. ⁴⁴ Пул ипдари варидари чпиз артухъди вуйиб ипну, хъа мугъу, гъамцир касибри, чаз ипІрубдихъ тувру айи-адруб вари ипну.

Исайи Аллагъдин хал дабгъруваликан пуб

13 ¹ Иса Аллагъдин хул’ан удучІвурайиган, ученикарикан сари Дугъаз кІуру:

– Мялим, лиг, фицдар гъванар, фукъан уччву дараматар дарин!

² – Уву гъаму зурба дараматдиин гъайран духънана? – кІуру Исайи. – Мидин гъван-гъвандин гъубзидар, вари дабгъиди.

³ Хъасинси, Думу Элион дагъдиин Аллагъдин хулаз гъаншарди деънайиган, ялгъузди гъузнайи Петрина, Якъубдина, Югъандина Андрейи Дугъхъан гьерхру:

⁴ – Йип учуз, дици фила хъибди? Думу дабгърубдикан учуз фици агъю хъибди? Фициб лишниинди агъю хъибди?

⁵ Исайи кІуру:

– Лигайгъа, шликІа учву алдатмиш дарапІбан бадали, ихтият йихъай. ⁶ Фицики гизафдар: «Гъадму узу вуза» кІури, Йиз ччвурнаккди гъиди ва гизаф халкъар алдатмиш апІиди. ⁷ Учвуз багахъ ва ярхла дявйирикан гъебхъиш, гучІ мапІанай: гъаци дубхъну ккунди айиб ву, хъа гъаци хъувал сабан аьхир вуди хъибдар. ⁸ Халкъ халкъдиин ва паччагълугъ паччагълугъдиин алархъиди, варишварифъ жилар тІурччури хъиди, гаш абхъди. Мурар бедбахтваларин, бицІир апІругандин аьзабарси, сифте кІулар ву. ⁹ Ихтиятди гъузай, гъаз гъапиш мажлисарифъ жазйир гъадатІидичвуз, мистарифъ урччвидичву; Узкан шагъидвал апІбан бадали, Узлантина паччгъарин ва гъакимдрарин улихъна гъахидичву. ¹⁰ Хъа сабан аьхир гъайиз вари миллетариз Ужувлан хабар деебхъну ккунду. ¹¹ Учву суддиз гъухиган, фу кІуруш, дидин гъайгъушнаъ махъанай: гъадму сяаьт учвуз кІуруб, фу тувнади гъабшиш, гъадму йипай – учву кІури хъидичва, хъа Гирами Рюгъну ичв мелзнииинди пиди. ¹² Чвуччу чве йикІуз масу тувди, хъа адашди – бай. Веледари, абйир-бабариз къаршу удучІвну, дурар йихиди. ¹³ Йиз ученикар хъпаз лигну, учву варидариз даккун хъиди. Хъа шли аьхиризкъан аьгъ гъапиш, думу дюрхну хъиди. ¹⁴ Учвуз, Аллагъ гъясбикк ккадру алчагъвал лайикъ дарушваъ шули гъябкъиган (урхурайир, мидин мяна фу вуш, гъаври ахъну ккунду), Ягъудия уьлкейиъ айидар дагълариз гьергри. ¹⁵ Хъа фуж гъваин алди гъабшиш, улдудучІври ва чан хулаз фукІа гъадабгъуз дурушри. ¹⁶ Фуж хутІлиъ ади гъашиш, чан палтариз хулаз дурушри. ¹⁷ Гъагъдиъ айидаринна нанайихъ бицІидар хъайидарин гъадму йигъари гъял пис хъибди! ¹⁸ Мици къюрдну дарибшри пну, ккарагай. ¹⁹ Гъадму йигъари гъациб бедбахтвал хъибдики, дициб Аллагъди дюн'я арайиз гъабхихъанмина гъамусдиз гъабхъундар, ва гъамдихъантинара хъибдар! ²⁰ Ва эгер гъадму йигъар Агъайи кам гъапІундайиш, гъич фужкІара ккадархъидайи. Хъа Чан кадагънайидар бадали Дугъу гъадму йигъар кам гъапІну. ²¹ Эгер учвуз думуган «Лиг, Месигъ гъамшвахъ хъа», вая «Лиг, гъатушвахъ хъа» гъапиш, мухъугъанай. ²² Гъаз гъапиш кучІлин месигъар ва кучІлин пайгъамбрар ачмиш хъиди. Эгер удукъуруш, гъеле кадагънайидарра чпихъинди илтІикІуз дурари аьлапатнан лишнар ва аьжайиб

ляхнар улупиди. ²³ Гъаци вуйиган, ихтиятди гъузай. Узу учвуз вари улубкъруб улихъ имиди гъапунзачвуз. ²⁴ Хъа гъадму йи-гъари пис бедбахтваларин къяляхъ «Ригъ ктІубшвиди, вазли акв тувидар, завариан ²⁵ хядар ахъди ва завар ккадаршвиди». ²⁶ Гъадмуган дифариинди зурба къувват ва гъяйбат хъади Ин-саниятдин Бай гъюри рякъиди. ²⁷ Гъадмуган Дугъу, дюн'яйин юкъбиб терефарихъан жилин саб кІулхъан тап гъатмунуб кІу-лихъна кадагънайидар уч апІуз малайикар гъаъди. ²⁸ Инжирин гъархъан мисал гъадабгъай: дидин кюлери къюкъяр апІруган ва кІажар адашвруган, хъад багахъ шулайивал агъю шулучвуз. ²⁹ Гъаци учвузра, гъамрар гъяркъган, гъадму вахт, ичв ракк-нихъ хъайиси, багахъ дубхънайивал агъю апІинай. ³⁰ Гъякъ кІуразачвуз: му вари улубкъайиз гъамусдин насил гъубзди. ³¹ Заварна жилар ккадахъиди, хъа Йиз гафар дургидар! ³² Я аьр-шарин малайикариз, я Бализ – саризра йигъ ва саяьт агъдар, хъа сар Адашдиз агъя. ³³ Гъаци вуйиган, лигай, ккилигури ва гъязурди гъузай. Думу вахт фила улубкъуруш, учвуз агъдар-чвуз. ³⁴ Думу вахт, чан хал ва гъардиз рубкъру ляхин лукІариин гъибтну, хъа гъаравлиз «ул иливну маахан» дупну, гъушу ху-лан эйсийихъ тевуз шулу. ³⁵ Учвурра ул иливну мааханай! Учвуз агъдарчвуз, аьхир, хулан эйси фила гъюруш: хябяхъган, гъа-цІишваринган, саяьт сабди, даттари уьъйир апІруган, даршиш гъиринган. ³⁶ Хабарсузди Думу хъадакнугъафиган, учву даахна-ди Дугъаз дяркъри-гъа! ³⁷ Узу учвуз кІурайиб варидариз кІура-за: ул иливну мааханай.

Иса йикІбан ниятар

14 ¹ Къюд йигълан Пасха ва ЛичІван лавшарин машкварр улукъурайи. Аьхю маллйирина къанунчйири Иса дидисну йикІуз чайир агурайи. ² «Хъа анжагъ машквар йигъан ваь, – кІуйи дурари, – даршиш халкъдин арайиь гъалабулугъ абхъ-ди». ³ Думу Вифания гъулаь хамран аьзар кади гъахъи Шимон-дин хулаь гештнаь айиган, душваь, лизи ругдин бетисибдиьди, нард гъарин багъа марцци ягъ хъади, сар дишагъли учІвру, ва дугъу дидиь айи ицци ниь хъайи ягъ Исайин кІул'ин улубзу-ру. ⁴ Душваь айи хяларикан сакъюдари наразиди чиб-чпикди гъамци кІуйи:

⁵ – Гьамкъан ищци ниъ хъайи ягъ мугъу гъаз чІур гъапІу? Гьаму ччим шубудварж динар пулихъ масу тувну, хъа гьадму пул касибариз пай апІуз шуи, аьхир!

Дурари дишагълийиз люкънар апІуз хъюгъю, ⁶ хъа Исайи кІуру:

– Думу сикинди гъитай! Фу кІури учву дугъак кудукъначва? Узуз дугъу ужуб ляхин гъапІну! ⁷ Касибар гьарган учвухъди хьиди, ва учвхъан дурариз кюмекар апІуз хьибдичвухъан, хъа Узу учвухъди гьарган хьидарза. ⁸ Дугъу чахъан шлуб гъапІну: улихъмиди дугъу Йиз жан, ччим кадатну, накъвдиъ ивуз гъязур гъапІну. ⁹ Гъякъ кІуразачвуз: дюн'яйиъ му Ужувлан хабар наан рабгъури гъабшишра, думу кІваин апІиди ва дугъу гъапІубдикан ктибтиди.

Ягъудайи Иса масу тувуб

¹⁰ Гьадмуган ЙицІикъюрискан сар, Искарот лакІам хъайи Ягъуда, аьхюну маллйирихъна, Иса масу тувбан бадали, гъагъюру. ¹¹ Ягъудайихъ хъпехъдар шад шулу ва, дици гъабшиш, пул тувуз гаф тувру. Гьаддихъан думу Иса масу тувуз гъулай вахт абгури шулу. ¹² ЛичІван лавшарин машквран садпи йигъан, пасхайин ччил гъурбан апІруган, ученикари Исайихъан гьерхру:

– Увуз пасхайин хураг учу наан гъязур дапІну ккундувуз? Йип, гъязур апІуз гъягъюча.

¹³ Гьадмуган Дугъу, гьамци дупну, къюр ученик гъаъру:

– Шагъриз гъарахай. Учвуз шид айи гажин гъабхурайи сар кас гъахъдичвуз, гьадгъан къяляхъди гъарахай, ¹⁴ ва думу учІву хулан эйсийиз: «Мялимди гьерхра: „Узу ученикарихъди пасхайин хураг ипІру хал набши?“» йипай. ¹⁵ Дугъу учвуз ккабалгнайи, машквраз вари гъязурди айи, заан аьхю хал улупиди. Гьадушваъ ухъуз вари гъязур апІинай. ¹⁶ Ученикар гъягъюру. Шагъриз гъафидариз Исайи гъапибси вари шулу ва пасхайин хураг гъязур апІуру. ¹⁷ Хябяхъ гъабхъибси, йицІикъюрисдра хъади, Иса гъюру. ¹⁸ Дурари, суфраийихъ деъну, уъл ипІурайиган, Исайи кІуру:

– Гъякъ кІуразачвуз: учкван сари, Узухъди ипІурайири, Узу масу тувди.

¹⁹ Дурар пашман шулу, ва гъарури гърхуз хъюгъру:

– Думу узу дарза аьхир?

²⁰ Хъа дугъу дурариз жаваб тувру:

– Думу йицИкьюрикан сар, Узухъди саб гъабрак уъл кубсрайир ву! ²¹ Гъамци Инсаниятдин Бай, Гирами китабарий улупнайиганси, масу тувди, амма шли Инсаниятдин Бай масу тувраш, дугъаз бала хьибди – думу касдиз, учв бабкан гъахъундайиш, ужу шуйи!

Агъайин хябахъ

²² Дурари хураг ипІурайи вахтна, Исайи уъл гъадабгъну, ужуб сьаът ибшри дупну, думу гъудубтІуру ва, ученикарихъна туври, кІуру:

– Ма гъадабгъай, му Йиз беден вуйиз.

²³ Зах гъадабгъну, чухсагъулин ккарагуб дапІну, дурарихъна тувру. Хъа варидари дид’ан убхъуру. ²⁴ Дугъу дурариз кІуру:

– Му цІйи йикърар йитІурайи ва гизафдарихъанди удубзурайи Йиз ифи вуйиз. ²⁵ Гъякъ кІуразачвуз: Узу сарун тІумтІарин му чяхир убхъидарза. Узу цІйи чяхир Аллагъдин Паччагълугъди убхъидиза.

²⁶ Хъасин Аллагъдин тярифназ мяъли дапІну, дурар Елион дагъдиз удучІуру.

Ученикари Учв нигъ апІрубдикан

Исайи улихъмиди пуб

²⁷ Исайи дурариз кІуру:

– Учву варидари Узлан хъугъвал алдабгъдичва, Гирами китабарий дупнайиси:

«Марччлихъан йикІидиза,
ва марччар даргъиди».

²⁸ Хъа Узу чІиви гъашиган, Узу Галилейиз гъягъидиза ва дущваъ учвуз ккилигури хъидиза.

²⁹ – Варидари хъугъвал алдабгъишра, узу алдабгъидарза! – кІуру Петри.

³⁰ – Гъякъ кІуразавуз, – кІуру дугъаз Исайи, – гъи, гъаму йишван, даттли кьуб ражари уьйир апІайиз, шубуб ражари Узу аьгъюр дарзуз, пидива.

³¹ Хъа Петри айибтІан артухъ гъисс кади текрар апІуру:
 – Узуз Увухъди йикІуб алабхъурушра, Уву «аьгъюр дарзуз»
 пидарза!

Имбударира гъамцдар гафар гъапнийи.

Исайин ккарагуб

³² Мидхъан дурар Гефсимания кІуру йишваз гъюру, ва Исайи
 ученикариз кІуру:

– Узу ккарагури имиди гъамшвахъ деай.

³³ Дугъу Чахъди Петрна, Якъубна Югъан гъадагъуру. Дугъан
 кІваъ дердна гъалабулугъ абхъру. ³⁴ Исайи дурариз кІуру:

– Йиз юкІв яман хажалатнаъ абхънайиз, гъамшвахъ гъузай,
 гъафил махъанай!

³⁵ Думу сацІиб тина гъудучІуру, жилиина къамкъарихъди ис
 духъну, му аьзаб, эгер шулуш, Чахъан гъадапІбан бадали, ккара-
 гуз хъюгъру. ³⁶ Дугъу кІуйи:

– Авва! Адаш! Увхъан вари шулвухъан! Гъаму аьзабнаккан Узу
 ккадаъ! Аммаки Узуз ккунибси дарибшри, хъа – Увуз.

³⁷ Хъасин ученикарихъна гъафиган, лигуруш, дурар нивкІуз
 душнади рякъюру. Дугъу Петриз кІуру:

– Симон, уву даахнана? Саб сьаьтдикъан нивкІ дарди гъузуз
 гъабхъундарнухъан? ³⁸ Гъафил махъанай. Учву тьмягъвалариъ ад-
 рахъбан бадали ккарагай. Рюгъ кІубан ву, хъа беден – зяиф!

³⁹ Иса хъана гъудучІуру ва гъацдар гафариинди хъана ккара-
 гуру. ⁴⁰ Къяляхъ гъафириз, дурар хъана даахну рякъюру. Дурарин
 улар гъагъи духънайи. Дурарихъан Дугъаз саб жавабра тувуз шу-
 ладайи.

⁴¹ Шубубпи ражарира Иса къяляхъ гъюру, Дугъу кІуру:

– Гъамусра даахну имичва, рягъятвал гъадабгъуранчва? Ики-
 баштІан! Вахт хъгубкъну: магъа Инсаниятдин Бай гунагъкрарин
 хилиз тувра. ⁴² Гъудужвай, гъачай гъягъюрхъа! Лигай, масу тувра-
 йир багахъ хъа.

Иса дисуб

⁴³ Дугъу гъамци кІайизра, ЙицІикъюринкан сар Ягъуда кказа-
 гуру, ва дугъахъди ахъю маллйирина, къанунчйирина, ахъюдари
 ханжларна маргъар хъади гъаьнайи адмийирин гъварчра хъайи.

⁴⁴ Иса масу тувуз дуфнайи Ягьудайи дурариз гьамци дупнайи: «Салам тувруган, узу шлиз мак гьапИиш, гьадму Иса ву, ари Гьадму дисай, ва дишла, дидисну, мюгькам гьаравликкди гьайихай».

⁴⁵ Ягьуда диш дапІну Исайихьинди гьюру.

– Мялим! – кІуру дугьу, ва Исайиз мак апІуру.

⁴⁶ Гьадму сьаьт Иса дисуру ва гьаравлиь уьрхюру. ⁴⁷ Хьа багахь дугьужвнайи сар ученикди ханжал учІюбгьну, аьхю маллайн гьаравшин иб ктабІуру. ⁴⁸ Гьадмуган Исайи кІуру:

– Учву Уз'ин ханжларна маргьар хьади алжагьуз Узу гьачагь вуйин? ⁴⁹ Гьар йигьан Узу учвухьди, аьгьювалар улупури, Аллагьдин хулаь айза, ва учву Узу гьидисундайчва. Хьа гьит Гирами китабарий дупнайиси ибшри!

⁵⁰ Гьадмуган Думу сарди гьитну, ученикар вари гьергну гьагьюру.

⁵¹ Исайин терефкрарихьди хьади гьахьи сар жигьил, гьяцІли жандиин ирин чарч илипну, Иса дидисну гьахурайидарин кьяляхьди гьагьюру. Думу дурари дисуру, ⁵² амма думу, чарч дурарин хилиь гьибтну, гьютІурччвну, гьяцІалди гьергну гьагьюру.

Иса аьхюдарин улихь дерккуб

⁵³ Иса аьхю маллйирихьна гьахуру. Душвахьна аьхю маллйирна, агьсакьларна кьанунчйир уч духьнайи. ⁵⁴ Хьа Петр ярхла-ярхлади дурарин кьяляхьди гьюру, аьхюну маллайн гьятдизди учІвну, гьаравшарихьди учвра цІихь мани апІуз деьру.

⁵⁵ Аьхю маллйирина вари дурарин мажлисди Исайиз аьжал адабІбан бадали Дугьаз кьаршу шагьидвалар агурайи. ⁵⁶ Гьеле кучІлин шагьидар гизаф удучІвнийишра, дурарин улупбар дюзди алахьурадайи.

⁵⁷ Гьадмуган гьамцдар кучІлин шагьидвалар улупру касар дихьуру:

⁵⁸ – Ич ибариинди гьеебхьунчуз, Мугьу: «Хилариинди гьапІу гьаму Аллагьдин хал дабгьурза ва шубуд йигьандин арайиь, хилариинди дарди, жараб дивурза», – кІура.

⁵⁹ Гьеле гьаму улупбаркьана дурарин дюзди алахьдайи.

⁶⁰ Гьадмуган аьхюну маллайи, кьязласи дүфну, Исайихьан гьерхру:

– Увуз кьаршуди кІурайидариз гьаз жаваб туврадарва?

⁶¹ Амма Исайи, ккебехьну, жаваб туврадайи.

Аьхюну маллайи хьана Дугьхьан гьерхру:

– Уву Месигь вуна, ВаритІанзаанурин Бай?

⁶² – Ав, вуза, – жаваб тувру Исайи. – Ва учвуз, вари Удукьрурин арччул хилихьинди деьну, аьршарин дифариинди Инсаниятдин Бай гьюри рякьидичвуз.

⁶³ Аьхюну маллайи, хьял кубчІвбаан чан ккуртгар дьчІяргьну, кІуру:

– Ихь сарун шагьидар гьаз ву? ⁶⁴ Аллагьдикан рихшанд апІури учвузра гьеебхьунчвуз! Ичв кьарар фициб хьибди?

– Тахсиркар ву, ва аьжал адабтІну ккунду, – кІуйи варидари.

⁶⁵ Дурарикан бязидари Дугьак тутйир катІуйи, Дугьан маш илибкнү, кІуллан йивуйи, хьа кІуйи:

– Эй, Пайгьамбар! Увуз шли гьивнуш, йип гьеле!

Петри Иса аьгьюр дарзуз нуб

⁶⁶ Хьа гьадму вахтна Петр тинаси хьайи гьяятдиь айи. Дина аьхюну маллайин гьараваш дишагьлийирикан сар гьюру. ⁶⁷ Дугьаз цІихь чаз мани апІурайи Петр рякьюру ва, дугьахьинди дикьатниинди дилигну, кІуру:

– Хьа увура хьайва гьаму Назаретжви Исайихьди.

⁶⁸ Амма Петри кІул'ин бисдар:

– Узуз аьгьюб фукІара адарзуз, узу гьаври адарза, уву фтикан кІураш. – Думу чІатинди улихь гьяятдизди удучІву. Гьадмуган даттли уьу гьапІу.

⁶⁹ Гьараваш дишагьлийиз думу душваь дяркьну, душваь айи адмийириз хьана кІуру:

– Гьаму гьадрарикан сар ву.

⁷⁰ Петри хьана кІул'ин бисдар. СацІиб хьугьужвну, гьяятдиь дугьужвнайидари Петриз кІуру:

– Хьа уву дугьриданра гьадрарикан вува. Уву Галилейиан вува, аьхир.

⁷¹ Хьа Дугьу хуйир апІуйи:

– Учву кІурайи Кас узуз аьгьюр дарзуз!

⁷²Гьадмуган кьюбпи ражнура даттли уьйир апІуру. Петрин, Исайи гьапи гьаму гафар, кІваин шулу: «Даттли кьюб ражари уьйир апІайиз, шубуб ражари Узу аьгьюр дарзуз пидива». Ва ишуру.

Пилатди Исайихьан силс гьадабгьуб

15 ¹ГвачІнин ухди ахю маллйир, агьсакълар, кьанунчйир ва вари заан диванханайин членар мажлисдиз уч шулу ва кьарар адабгьуру. Иса, хилар йитІну, духну, Пилатдин хилиз тувру.

²Пилатди Дугьхьан гьерхру:

– Уву «жугьдарин Паччагь» вуна?

– Увур гьаци кІурадарна, – пну, жаваб тувру Исайи.

³Ахюну маллйири Дугьак гизаф тахсрар кирчуйи, ⁴гьадмуган Пилатди Дугьхьан хьана гьерхру:

– Уву гьаз жаваб туврадарва! Лиг, Увук фукьан тахсрар кирчраш.

⁵Амма Исайи дугьазра фукІа гьапундайи, хьа Пилат мид'ин гизаф мюгьтал гьахьнийи.

*Пилатдин Иса азад апІуз
дав чалишмиш'валар*

⁶Халкъдин тІалабназ лигну, Пасхайин машкварган дурари ккун гьапІу сар дидиснайир деетру аьдат ади гьабхьнийи. ⁷Наразивалар ахьнайиган, адми йивну гьачІи, гьалабулугь гьитІибккдарихьди дидиснайи сар Варава кІурурра дустагьдиъ айи.

⁸Халкъди, Пилатдихьна дуфну, дугькан муганайиз айи аьдат там апІуб ккун апІуру. ⁹Пилатди дурариз гьапи:

– Учвуз ккундуш «жугьдарин Паччагь» деетуза?

¹⁰Пилатдиз ахю маллйири Иса бахилвалиан масу тувнайиваликан аьгьяйи.

¹¹Хьа ахю маллйири халкъ, Варава деетбан бадали, Пилатдин кан тІалаб апІуз алауру.

¹²– Учву «жугьдарин Паччагь» кІурайириккан гьапІза? – кІуру хьана Пилатди.

¹³– Думу хачрак карс! – кІури, чІигьар апІуру дурари.

¹⁴– Фу чІуруб гьапІнухьа Мугь? – кІуру дурариз Пилатди.

Амма дурари имбубсан артухъ чИгъар апІуйи:

– Думу хачрак карс!

¹⁵Халкъдиз учв ужур хьузди, Пилатди Варава деетуру, хъа Иса гьирмажарихъди урчвуз гьитну, хачрак карсуз эскрарин хилиз тувру.

¹⁶Гъаравлари Думу айтІ гьятдизди, паччагъдин тахт шлушвазди гъахуру ва эскрарин дестейиз дих апІуру. ¹⁷Дурари Дугъ'-ин аку-элвен халат алабхъну, хъа кІул'ин зазарикан гъубху тажсиб улубкІуру, ¹⁸ва Думу «тебрик» апІуз хьюгъру: «Яшамиш ишри „жугъдарин Паччагъ“!»

¹⁹Хъасин Дугъан кІулан маргъар йивуйи, Дугъак тутйир катІуйи ва, Дугъан улихъ къамкъарихъди дусну, хътІерццури, икрам апІуйи. ²⁰Чпиз ккунибкъан Исайикан рихшанд дапІну, Дугъхъан халат хътибтуру ва хачрак карсуз гъахуру.

Хачриин Исайин аьзабар

²¹Думу дариз зигуз гъахуру. Сар багъхъантина гъягъюрайирихъди (Думу гъул'ан гъюрайи Александринна Рауфдин адаш, Киринея кІурушв'ан вуйи Симон вуйи) Дугъан хач гъабхуз гьитру. ²²Думу Голгофа кІурушвахъна хуру (илтІибкІиган, душван ччвур «Келле» кІуру гаф ву). ²³Дугъаз фикрихъан хътагъру дармнар кайи чяхир убхъуз теклиф апІуйи, хъа Дугъу гъубхъундайи. ²⁴Думу хачрак карсру. Эскрари, чпиз гъардиз фунуб алабхъуруш, Дугъан палтар пай апІури, тупут ипру.

²⁵Иса дариз зигурайиган, гвачІин сьаьт урчІувуб вуйи. ²⁶«Жугъдарин Паччагъ» ву кІури тахсир кипну, гъамци дибикІнайи къул Дугъан кІулихъ кибхнайи. ²⁷Дугъахъди сатІиди къюр гъачагъра дариз гъизигнийи: Дугъхъан сар – арччул, тмунур – гагул терефназди. [²⁸]*

²⁹Душвхъантина гъудучІвну гъягърудари Дугъаз люкънар апІуйи, намуссуз кІуруганси кІулар тІурччвуйи ва кІуйи:

– Эй Аллагъдин хал дабгърур ва шубуд йигъан диврур! ³⁰Уву Жвуву Жвув уьрх, кудучІв хачракан! – ³¹гъамци зивзивар кчІикъуйи Дугъкан къанунчйирра хъади ахъю маллийри.

* 15:28 Грекарин саспи БикІбарихъ гъамци кІура: «Гъамци Гирами бикІбарихъ дибикІнайиб тамам гъабхънийи: „Думу гъачгъарин арайихъ дерккнийи“».

– Жарадар уърхюйи, – кІуйи дурари, – хъа Чахъан Учв уърхюз шуладар! ³² Месигъ, Израилин Паччагъ! Ич уларикк, гъит, учуз рякъюри, хачракан кудучІври – гъадмуган учу Дугъахъ хъугъдича!

Гъеле Дугъахъди сатІиди дариз дизигнайидарра кмиди Дугъак кялхъюйи.

Исайин аъжал

³³ Лисхъантина тап саяѳт шуббаризкъан вари дюн’яйиин му-чІушин алабхъуру. ³⁴ Хъа саяѳт шубубди Исайи ахъю дихниинди гъарай апІуру:

– Элахи, Элахи, лама шевактани? (яна «Йиз Аллагъ, Йиз Аллагъ! Гъаз Уву Узу гъитунва?»)

³⁵ Душван багахъ дийигънайидарикан бязидари, Дугъан гафар гъеерхъиган, кІуйи:

– Ебхъурайчвуз, Ил’ясдиз дих апІура!

³⁶ Хъа сар кас, жаргъну дүфну, бамбагсибдиз сирке зигуз гъитну, маргълик кибтІну, Дугъаз убхъуз туври, кІуру:

– Гъамус лигүхъа, Му ктагъуз Ил’яс гъюруш – гъюрдарш.

³⁷ Исайи, чІветІ дапІну, рюгъ деебтуру.

³⁸ Аллагъдин хулаъ, Гирамишвахъ гъибхнайи чарч зийлансина кІаназкъан къюб йишв’ина чІябгъюру. ³⁹ Хачран багахъ дийигънайи юзбашийиз, Исайилан фици ил алдабгънуш, рябкъюру ва кІуру:

– Дугъриданна Му Кас Аллагъдин Бай вуйи.

⁴⁰ Душвахъ, ярхлаан лигури, сакъюдар дишагълийирра хъайи. Дурарин арайиъ Магдалайиан вуйи Мар’ям, бицІирнур Якъубдинна Юсийин дада Мар’ям ва Саломея айи. ⁴¹ Иса Галилейиъ айиган, мурар Гъадгъахъди ва Гъадгъан гъайгъушнаъ шуйи. Дугъахъди Ерусалимдиз гъафи хъана жара дишагълийирра мушвахъ хъайи.

Исайин беден накъвдиъ ивуб

⁴² Сарун хябяхъ шулайи. Хъа му йигъ, султ йигъан улихъ хъимбу жвуми йигъ вуди хъпаз дилигну, ⁴³ жугъдарин заан диванханаийи къувват айи, гъацира Аллагъдин Паччагълугъдиз ккилигурайи Аримафейиан вуйи Юсуфди, кІубанвал кади Пилатдихъна

дуфну, Исайин беден чан ихтиярназ тІалаб апІуру. ⁴⁴ Думу гьамкьан ухди йикІбиин Пилат мюгьтал духьнайи ва, юзбашийиз дих дапІну, Иса ухди дукІнаш, гьерхру. ⁴⁵ Юзбашийикан гьаци вуйиб аьгью дапІну, дугъу Юсуфдиз дубкІнайи беден гьадабгьуз ихтияр тувру. ⁴⁶ Дугъу кафан гьадабгьну, беден кадабгьну, дидгьян гьибиржуру ва гьарзариъ утІубкнайи накъвдиъ ивну, душваз учІврүшвахъ гьван гьипру.

⁴⁷ Хъа Магдалайиан вуйи Мар'ямна Юсийин дада Мар'ям, Думу наан кивраш, лигурайи.

Ученикариз Иса чІиви хьуб аьгью шулу

16 ¹ Султ йигъ улдукьиган, Магдалайиан вуйи Якъубдин дада Мар'ямди ва Саломеяйи Исайин бедендикан ктатуз ищци ний хъайи ччимар гьадагьуру. ² Гьяфтайин садпи йигъан, яна элгьетган, гвачІнин ухди, ригъдин сабпи нурарихъди, дураар накъвдихъна гьору.

³ – Ухьуз накъвдихъан гьван шли гьадабгьиди, – кІуйи чиб-чпиз дураари, гьаз гьапиш душвахъ гьипнайи гьван гизаф ахьюб вуйи.

⁴ Лигуруш, гьван гьидипна.

⁵ Накъвдиъ учІвдариз, арччул терефнаъ лизи палтар алди деънайи жигъил рякъюру ва сабпну гучІ шулу.

⁶ – ГучІ мапІанай! – кІуру дугъу дарариз. – Дариз гьизигу Назаретдиан вуйи Иса учву агурачва. Думу чІиви гьахъну, мушваъ имдар. Магъа Думу дитну гьахъи йишвра. ⁷ Сарун учву гьарахай, Дугъан ученикариз, илагъки Петриз, Думу Галилейиъ дураариз ккилигура, йипай.

⁸ Дураар, накъвдиан удучІвдар, гучІбаан гьергьну гьагьюру. Дураари гьич саризра фукІара гьапундайи – дураариз гучІуйи.

Сакъюдар ученикариз Иса рякъюру

⁹ Гьяфтайин садпи йигъан гвачІинган чІиви гьахъи Иса сифте чаан ургуб жин утІукку Магдалайиан вуйи Мар'ямдиз ачмиш шулу. ¹⁰ Дугъу мидкан гьам зигурайи ва ишурайи ученикариз хабар дебккру. ¹¹ Хъа дураар Думу чІиви духьнайивалихъ, му дишагълийи чаз гьаркъюнзүз гьапнушра, хьугъундайи. ¹² Мидхъан

Думу жара суратнаъди дурарикан къюрюз, чпи шагъриан удуб-чІурайи рякъюъ айиган, ачмиш гъахънийи. ¹³Дурар къяляхъ хътакнийи ва мидкан имбударизра хабар дебккнийи. Амма дурар мурарихъра хъугъундайи.

*Исайи вакиларихъди
гафар апІуб*

¹⁴Аьхирки, йицІисар ученик суфраийхъ деъну уъл ипІурайиган, Иса Учв ачмиш шулу ва, кІван курвализ ва хътругъувализ дилигну, Дугъу дурариз тягъна йивуру, гъаз гъапиш дурар Думу чІиви духъну гъяркъдарихъ хъугъундайи. ¹⁵Дугъу дурариз кІуру:

– Вари дюн’я вуйиси гъарахай ва Ужувлан хабар вари инсаниятдиз дебккай. ¹⁶Шли, хъугъну, шуан апІувал къабул гъапиш, думу женнетдиъ ахъди, хъа фуж хътругъиш, думу жегъеннемдиъ итди. ¹⁷Хъугъдарихъан аьламатар улупуз хъибди: дурарихъан Йиз ччвурниинди жинар утІурккуз хъиди, цІийи чІалариинди кІури хъиди. ¹⁸Эгер битІ гъибисиш, ясана агъу гъубхъиш, дурариз саб зарарра хъибдар; иццрудариин хилар иливиди – ва дурар сагъ хъиди.

¹⁹Гъамци дупну, Агъа Иса завариз за шулу ва Аллагъдин арччулну хилихъ деъру. ²⁰Хъа дурар гъягъюру ва варишвариъ Ужувлан хабар рабгъуру. Дурарин му ляхниз Агъайи кюмек апІуру, ва дурари улупру аьгъювалар аьжайиб лишнариинди мягъкам шуйи.